

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE HRABIČOV NA ROKY 2023 – 2028

**V spolupráci s cieľovými skupinami a
zamestnancami obce dokument spracovala
Mgr. RNDr. Anna Štefanková, marec 2023**

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV
NA ROKY 2023 – 2028**

KONTAKT:

OBEC HRABIČOV

Adresa: Hrabíčov č.188, 966 78

Tel.: 045/6866120

Mobil: 0908 470 478

E-mail: obec@hrabicov.sk

Zostavila: Mgr. RNDr. Anna Štefanková a kol.

Horné Hámre 86

966 71 Horné Hámre

Tel: + 421 911960944

E-mail: anulastefankova@gmail.com

Príhovor starostu obce Hradičov

Vážení občania,

dovoľte mi, aby touto cestou som Vám predstavil „Komunitný plán sociálnych služieb“, ktorý ukladá v § 83 mestám a obciam povinnosť vypracovať tento dokument a ktorý preto bol spracovaný v tomto roku v zmysle Zákona č. 488/2008 Z. z. o sociálnych službách a v zmysle zmeny a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách). Komunitný plán sociálnych služieb bol vypracovaný na základe dôslednej analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií nášho územia. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedal špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou povinnosťou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie budeme môcť využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je zároveň podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce. Preto všetkým realizátorom a poskytovateľom sociálnych služieb pri vykonávaní ich sociálnej starostlivosti želám veľa úspechov pri mobilizácii zdrojov v obci a pri naplňaní spoločne naplánovaných zámerov v obci.

Ján Adámik

starosta obce Hradičov

OBSAH

ÚVOD.....	6
I. VÝCHODISKOVÁ ČASŤ.....	7
1. RÁMCOVÉ VYMEDZENIE PROBLEMATIKY.....	7
1.1 Komunitné plánovanie sociálnych služieb.....	8
1.2 Princípy a ciele komunitného plánovania obce Hradičov.....	10
1.3 Úlohy a kompetencie obce v zmysle zákona o sociálnych službách.....	12
1.4 Účastníci procesu komunitného plánovania.....	13
1.5 Fázy komunitného plánovania.....	14
1.6 Legislatívny rámec komunitného plánu sociálnych služieb.....	15
1.7 Prínos komunitného plánovania sociálnych služieb.....	18
1.8 Cieľové skupiny komunitného plánovania.....	19
1.9 Obsah komunitného plánu sociálnych služieb.....	19
2 VÝCHODISKOVÉ PODKLADY NA SPRACOVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	20
2.1 Národné priority rozvoja sociálnych služieb a ostatné východiskové dokumenty.....	20
2.1.1 Ciele národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030.....	22
2.1.2 Vývoj právneho rámca sociálnych služieb v rokoch 2015 – 2020.....	24
3 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.....	27
3.1 Sociálna služba.....	27
3.2 Forma sociálnej služby.....	29
3.3 Pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb.....	29
II. ANALYTICKÁ ČASŤ.....	31
4 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV OBCE HRABIČOV.....	31
4.1 Základná charakteristika obce Hradičov a vymedzenie územia.....	31
4.1.1 Základné údaje o obci.....	31
4.2 Demografická charakteristika.....	35
4.2.1 Obyvateľstvo.....	35
4.2.2 Dynamika obyvateľstva.....	36
4.2.3 Veková a pohlavná štruktúra.....	36
4.2.4 Národnostné a religiózne zloženie obyvateľstva.....	37
4.2.5 Zamestnanosť a nezamestnanosť.....	38
4.3 Technická vybavenosť obce Hradičov.....	42
4.3.1 Bytová a technická infraštruktúra obce.....	42
4.3.2 Zdravotnícka infraštruktúra.....	45
4.3.3 Sociálna infraštruktúra.....	46
4.3.4 Priemysel a podnikateľské subjekty v obci Hradičov.....	49
5. IDENTIFIKÁCIA A ANALÝZA CIEĽOVÝCH SKUPÍN PRÍJEMCOV	

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV
NA ROKY 2023 – 2028

SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI.....	51
5.1 Cieľové skupiny podľa sociálnej indikácie a identifikácia problémov.....	51
6. POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V ÚZEMÍ.....	61
6.1 Subjekty sociálnych služieb.....	61
6.2 Zariadenia sociálnych služieb.....	62
7. ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI HRABIČOV.....	66
7.1 Komplexná SWOT analýza.....	66
III. STRATEGICKO-REALIZAČNÁ ČASŤ.....	69
8. STRATEGICKÁ A REALIZAČNÁ ČASŤ.....	69
8.1 Strategický cieľ a realizačná časť.....	69
IV. IMPLEMENTAČNÁ A MONITOROVACIA ČASŤ.....	75
9. RIADENIE A MONITOROVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU OBCE HRABIČOV NA ROKY 2023 – 2028.....	75
9.1 Monitorovací plán	75
9.2 Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb.....	75
9.3 Zhrnutie.....	76
ZÁVER.....	77
ZOZNAM POUŽITÝCH DOKUMENTOV.....	78
ZOZNAM SKRATIEK.....	79

ÚVOD

Komunitný plán sociálnych služieb (ďalej len „KPSS“) obce Hradičov je významným koncepčným, strategickým a záväzným dokumentom obce sociálnej oblasti. Je vypracovaný v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.

Cieľom spracovania KPSS je zabezpečiť právo občanov na sociálne služby, zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb. Ide v ňom o porovnávanie súčasnej situácie služieb s dôrazom na nedostatkové služby, o porovnávanie súčasných potrieb a situácie jednotlivých skupín obyvateľov obce a jeho orgánov ako aj iných subjektov. Dokument bol vypracovaný v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb v obci a so zástupcami obecného úradu v Hradičove.

Kvalita života seniorov závisí od fyzického zdravia, miery nezávislosti, psychického fungovania, adaptácii a zvládání emocionálneho prežívania, od prijímanej i poskytovanej psychickej opory a od mnohých iných faktorov. V poslednom období sme svedkami toho, že vo svete sa staroby dožíva čoraz viac ľudí. Aj médiá a rôzne štatistiky neustále informujú o tom, že naša spoločnosť jedným slovom povedané „starne“. Musíme si však uvedomiť, že starnutie a staroba sú prirodzenou súčasťou ľudského života.

Starnutie je vzácnou hodnotou, časom zúročenia a rekapituláciou skúseností, pestrým odrazom celého predošlého života, vizitkou človeka. Starnutie buduje schodíky k starobe a tie by nemali byť strmé, lebo tam treba kráčať pokojne bez veľkých otrasov a prílišnej námahy. Čoraz viac ľudí sa dožíva vyššieho veku v relatívne dobrom zdraví. Príprava na starobu sa považuje za celoživotnú úlohu.

Jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v našom území je nevyhnutné, aby obec Hradičov brala do úvahy aj sociálnu oblasť a to v súlade so všetkými, stanovenými, národnými prioritami a konala i v súlade s cieľmi obsiahnutými v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHRSR), ktorý má obec vypracovaný na obdobie rokov 2023 – 2028.

KPSS obce pozostáva zo štyroch hlavných kapitol. Prvá kapitola vymedzuje pojmy danej problematiky a to komunitné plánovanie sociálnych služieb, princípy a ciele komunitného plánovania obce, úlohy a kompetencie obce v zmysle zákona o sociálnych službách a definuje účastníkov procesu komunitného plánovania, fázy a cieľové skupiny. Táto časť oboznamuje o rozvojových dokumentoch, ktoré súvisia s právnym rámcom poskytovania sociálnych služieb v rámci obce.

Analytická časť poskytuje prehľad sociologických a demografických údajov obce Hradičov, vymedzuje územie, identifikuje a analyzuje cieľové skupiny príjemcov sociálnych služieb v obci podľa sociálnej indikácie, charakterizuje poskytovateľov sociálnych služieb v území a oboznamuje o zariadeniach sociálnych služieb.

I. VÝCHODISKOVÁ ČASŤ

1 RÁMCOVÉ VYMEDZENIE PROBLEMATIKY

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách) ukladá v § 83 mestám a obciam povinnosť vypracovať KPSS, na základe dôslednej analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií svojho územia.

Obsahom KPSS je analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb, analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb, analýza demografických údajov, ciele a priority rozvoja sociálnych služieb, časový plán realizácie a spôsob vyhodnocovania plnenia KPSS. Plán je vypracovaný na obdobie do roku 2024.

Cieľom komunitného plánovania (ďalej len KP) je odzrkadlenie *Národných priorít rozvoja sociálnych služieb v SR*, ktorých prioritou je „zabezpečenie práva občanov na sociálne služby, zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových sociálnych služieb alebo na rozvoj sociálnych služieb, ktoré v jednotlivých samosprávnych krajoch a obciach chýbajú.“

Zmyslom KP je naplánovať také služby, ktoré zlepšia situáciu cieľových skupín. Je to metóda, ktorou sa plánujú sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifickým požiadavkám a potrebám jednotlivých občanov. Jedná sa o otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov, o hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

O KPSS hovoríme preto, lebo základným znakom z hľadiska definície je, že sú poskytované členom danej komunity – obyvateľom obce Hrabičov. Z toho vyplýva, že sociálne služby sú naplánované a poskytované tak, aby obyvatelia obce zotrvali vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí a pritom budú ich požiadavky uspokojené.

KPSS poukazuje na pozitíva, ale aj na problémy v jednotlivých oblastiach, na súčasný stav a možnosti poskytovaných sociálnych služieb, na problémy, ktorými je potrebné sa v tejto širokej oblasti zaoberať a na možnosti riešenia do budúcnosti.

1.1 Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Dlhodobá príprava na starobu – vychádza zo skutočnosti, že staroba je neoddeliteľnou súčasťou života, jej kvalitu človek do značnej miery sám určuje vo všetkých etapách ontogenetického vývinu. Z toho dôvodu je rozhodujúce celoživotné, výchovné, vzdelávacie a zdravotné osvetové pôsobenie na celú populáciu. Zdôrazňuje sa výchova k zmysluplnému životu, k spoločenskej aktivite, rozvoju osobných záujmov a tvorivej činnosti. Dôležité je pevné rodinné zázemie pre každého človeka, aby človek cítil a vedel, že k niekomu patrí a je potrebný. Veľmi dôležité je tiež dbať o správnu životosprávu.

Komunita

Komunita pochádza z latinského slova „*communitas*“ – spoločenstvo, pospolitosť, obec, ale tiež spoločné nažívanie ľudí. Komunita predstavuje sociálny útvar charakterizovaný vnútornými a vonkajšími znakmi vo vzťahu sociálnych väzieb v rámci vlastnej komunity a vo vzťahu sociálnych väzieb v rámci širšieho sociálneho prostredia.

Komunita predstavuje spoločenstvo ľudí, ktorí žijú na určitom území. Každá komunita má svoje charakteristické črty, svoju atmosféru, komunikáciu ale aj problémy. V každej komunite sa okrem majority nachádzajú aj **sociálne vylúčení obyvatelia**. Sociálne vylúčenú komunitu tvorí skupina obyvateľstva obce, ktorá sa určitými znakmi svojho života líši od ostatných obyvateľov, zväčša ide o kombináciu znakov, akými sú napríklad vysoká nezamestnanosť, príjmová chudoba rodín, nízke alebo žiadne vzdelanie, nevyhovujúce podmienky bývania, nedostatočne zabezpečená zdravotná starostlivosť, absencia zodpovednosti za svoj život a život svojej rodiny. Charakteristickou črtou je rozdielne vnímanie sociálne vylúčenej komunity nielen členmi komunity ale aj ostatným obyvateľstvom. Členovia sociálne vylúčenej komunity vnímajú svoju izoláciu ako diskrimináciu zo strany spoločnosti, kým ostatné obyvateľstvo to vníma ako ich dobrovoľné odlišenie od majority a ako dôsledok ich neochoty prijať štandardy danej majority. Komunita je v najširšom zmysle slova sieť osobných vzťahov, skupín, sietí, tradícií a vzorov správania, ktoré existujú medzi tými, ktorí majú spoločné fyzické susedstvá, socioekonomické podmienky alebo spoločné chápanie a záujmy.

Komunitná práca

Komunitná práca sa zameriava na dosiahnutie zmeny a jej podpory v miestnom spoločenstve. Predstavuje metódu, spôsob prístupu k ľuďom, a zároveň slúži ako proces aktivizácie ľudí k svojpomoci pri riešení svojich problémov. Komunitná práca je využívaná pri riešení problémov v rámci miestneho spoločenstva, evokuje navodenie zmeny v danom spoločenstve, vyhľadáva zdroje a možnosti miestnej komunity, zapája všetkých členov komunity do riešenia problémov, aktivizuje miestne organizácie a inštitúcie.

Komunitná sociálna práca predstavuje metódu sociálnej práce zameranú na poskytnutie pomoci a podpory ľuďom žijúcich v určitej lokalite pri riešení náročných životných situácií. Komunitná sociálna práca vznikla z dôvodu neustáleho nárastu sociálnych problémov, ktoré už nedokázali pokryť existujúce sociálne služby. Hlavnou ideou sociálnej práce s komunitou je pomoc k svojpomoci. Komunitná sociálna práca aktivizuje všetkých členov komunity k aktívnej zmene komunity a zároveň vyrovnáva rozdiel medzi nedostatkom sociálnych služieb a dopytom členov komunity po nich.

Komunitná práca v obci je zadefinovaná ako systematický, cieľavedomý proces zlepšovania sociálnych vzťahov medzi záujmovými skupinami obyvateľov obce a inštitúciami, ktoré formujú ich každodennú realitu. Cieľom sociálnej práce s komunitou v obci je motivovať obyvateľov obce a inštitúcie k hľadaniu a formulovaniu spoločných cieľov, ako aj foriem spolupráce na ich dosahovaní.

Sociálna práca s komunitou je rozdelená do štyroch hlavných etáp:

- Analýza potrieb danej komunity;
- Plánovanie;
- Realizácia (implementácia);
- Vyhodnotenie (evaluácia).

„Komunitná práca je významným nástrojom, ktorý sa v Slovenskej republike uplatňuje už niekoľko rokov. Práve komunitnou sociálnou prácou je možné podporovať a aktivizovať jednotlivcov a skupiny v danej komunite, ktorí sú vylúčení a poskytovať im sociálne služby tak, aby sa eliminovali negatívne sociálne – patologické javy a aby sa podporila kvalita ich života.“

Sociálnu prácu možno chápať ako najvšeobecnejší cieľ tejto činnosti, ktorým je napĺňanie ľudských potrieb, a tým aj biologicko-fyzických, psychických a sociálnych hodnôt a zároveň výstavba alebo zachovávanie síl sociálnych štruktúr primeraných človeku, ktoré mu umožňujú aktívnu účasť na živote spoločnosti. K základným hodnotám sociálnej práce patrí: telesná neporušenosť, zdravie, učenie, sloboda, autonómia, kontrola, kultúrna primeranosť, sociálna spravodlivosť, nenásilnosť, sociálna hospodárnosť a ďalšie. Včasný charakter sociálnej práce možno vnímať ako posilňujúci autonómiu a integráciu starších ľudí do spoločnosti.

Komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie je metóda, ktorou je možné na úrovni obce plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám občanov, je to otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení pri poskytovaní sociálnych služieb.

Pri komunitnom plánovaní je dôraz kladený:

- na zapájanie všetkých, ktorých sa spracovávaná oblasť týka,
- na dialóg a vyjednávanie a
- na dosiahnutie výsledku, ktorý je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov.

Pri komunitnom plánovaní je potrebné zväziť potreby občanov, možnosti poskytovateľov služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na napĺňanie potrieb komunity. „Komunitné plánovanie nesporne umožňuje angažovať široký okruh zainteresovaných subjektov. Pokiaľ sa podarí dosiahnuť ich dobrú spoluprácu, je predpoklad, že výsledný plán bude reagovať na aktuálne sociálne problémy komunity a bude reálnejšie navrhovať kroky k ich riešeniu.“ Tzn. že princíp komunitného plánovania predpokladá zapojenie a úzku spoluprácu aktívnych zainteresovaných spoluobčanov, teda tri subjekty tvoriacich tzv. **komunitnú triádu**:

- **prijímatelia sociálnych služieb** (občania, ktorí využívajú sociálne služby),
- **poskytovatelia sociálnych služieb** (verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, ktorí sociálne služby poskytujú, prevádzkujú, dodávajú klientom),
- **zadávatelia sociálnych služieb** (miestna samospráva a štátna správa; sú zodpovední za zaistenie sociálnych služieb v danom území, t. j. obce, príp. kraja).

Ďalej je dôraz kladený na dialóg, vyjednávanie a súčasne na dosahovanie výsledkov, ktoré sú prijaté a podporované väčšinou účastníkov.

KPSS obce Hradičov je strednodobý strategický dokument, ktorého cieľom je:

- vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitných a dostupných sociálnych služieb pre jednotlivé sociálne skupiny,
- vytvoriť podmienky na podporu komunitného rozvoja za účelom predchádzania vzniku, či zhoršovania nepriaznivých sociálnych situácií a na riešenia miestnych sociálnych problémov,
- podporovať trvalo udržateľný rozvoj obce.

Ide o otvorený dokument, ktorý rieši základné fungovanie obce a zainteresované subjekty v sociálnej oblasti.

Dôvody pre použitie metódy komunitného plánu sociálnych služieb:

- vytvorenie strategického dokumentu, ktorý výrazne uľahčí možnosti získavania finančných prostriedkov z vonkajších zdrojov pre rozvoj a skvalitnenie sociálnych služieb v obci,
- proces a jeho výsledky pomôžu zúčastneným vyrovnať sa s existujúcou právnou úpravou (zákon o sociálnych službách), prostriedok pre optimalizáciu výdavkov v oblasti sociálnych služieb,
- možnosť pre získanie takých foriem a druhov sociálnych služieb, ktoré občania naozaj potrebujú a ktoré sú nedostatkové,
- zlepšenie informovanosti občanov a vzájomného pochopenia všetkých zúčastnených (aj transparentnosti činnosti obce i v ostatných obciach v rámci Novobanského mikroregiónu),
- zapojením užívateľov sociálnych služieb a verejnosti možno dosiahnuť udržateľnosť výsledkov práce.

1.2 Princípy a ciele komunitného plánovania obce Hrabíčov

Plánovanie sociálnych služieb obce Hrabíčov je postavené na nasledovných princípoch:

- možnosť zapojenia všetkých, ktorých sa oblasť sociálnych služieb a s ňou súvisiacich prvkov a procesov dotýka (priamym oslovením),
- pravidelné zisťovanie skutočných potrieb obyvateľov obce (napr. služby musia byť plánované tak, aby bolo možné vyhovieť aj individuálnym požiadavkám a potrebám cieľových skupín),
- preferovanie takých foriem sociálnych služieb, ktoré umožnia klientovi zostať v jeho prirodzenom sociálnom prostredí komunity,
- plánovanie takých služieb, ktoré budú kvalitné, dostupné a efektívne,
- medializácia a informovanosť komunity o procese a priebehu komunitného plánovania a o jeho parciálnych výstupoch,
- spoločenská kontrola komunity (prostredníctvom pracovnej skupiny), ktorá bude dohliadať napĺňanie cieľov.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách so svojimi novelami s účinnosťou od 1.1.2023 sa zameriava na skvalitnenie poskytovaných služieb. Zavádza do praxe faktory ovplyvňujúce kvalitu služieb a stanovuje poskytovateľom sociálnych služieb podmienky, ktoré musia dodržiavať.

Druhým zákonom, ktorý mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách je zákon č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Novela zákona č. 331/2017 Z. z. o sociálnych službách dopĺňa a nanovo zaraďuje medzi súpis nepriaznivej sociálnej situácie aj ohrozenie fyzickej osoby sociálnym

vytlúčením alebo obmedzenie jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania. Cieľová skupina tejto sociálnej služby je širšia a špecifickejšia oproti fyzickým osobám nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb.

Nová právna úprava vymedzuje odborného zamestnanca v previazanosti na vykonávanie alebo riadenie vykonávania odbornej činnosti podľa § 16 zákona, alebo na vykonávanie špecifických činností priamo orientovaných na prijímateľa sociálnej služby, ktoré tento zákon upravuje v § 61 ods. 9 a ktorými sú liečebno-výchovná starostlivosť, psychologická, či špeciálno-pedagogická starostlivosť a ktoré sú realizované v záujme uspokojovania špecifických individuálnych potrieb cieľových skupín prijímateľov sociálnej služby.

Od 1. januára 2018 nadobudla účinnosť novela zákona o sociálnych službách, konkrétne zákon č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia aj niektoré články v zákonoch a niektoré zákony týkajúce sa právnej úpravy poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb a jej úhrady v týchto zariadeniach.

Z dôvodu vyššie uvedených zmien v zákonoch o sociálnych službách za najvýznamnejšie činitele ovplyvňujúce kvalitu poskytovaných služieb v obci považujeme nasledovné:

- zavedenie štandardov do sociálnych služieb,
- individuálna práca s prijímateľom, tvorba individuálnych plánov rozvoja osobnosti,
- deinštitucionalizácia, zotrvanie občana v prirodzenom rodinnom prostredí,
- deinštitucionalizácia, znižovanie kapacít zariadení sociálnych služieb,
- stanovenie počtu odborných zamestnancom na počet prijímateľov,
- zavedenie programu supervízie,
- prijímanie kvalifikovaného personálu do sociálnych služieb s dôrazom na celoživotné vzdelávanie,
- zákaz používania prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia,
- poskytovanie iných služieb na zvýšenie kvality služieb,
- tvorba komunitných plánov a koncepcií rozvoja sociálnych služieb v regióne,
- zavedenie systému manažérstva kvality,
- budovanie komunitného centra, denného stacionáru pre seniorov,
- budovanie komunitného centra pre ohrozené skupiny obyvateľov.

K základným kritériám a cieľom obce pre určenie kvality sociálnych služieb je poskytovanie takých služieb, ktoré udržujú, podporujú, umožňujú, rozvíjajú fungovanie užívateľa v prirodzenom rodinnom prostredí a v prirodzenej sieti sociálnych vzťahov. Ide o také sociálne služby, ktoré preferujú jeho zotrvanie v komunite napr. tým, že sociálna služba „ide“ za jej užívateľom, je zameraná na sanáciu sociálneho prostredia a v nevyhnutných prípadoch (ak občan nemá inú možnosť iba užívať služby mimo prirodzeného prostredia) garantuje minimálny zásah do jeho sociálnych väzieb a napomáha mu v návrate do komunity. Z foriem sú z hľadiska kvality preferované terénne služby, prípadne ambulantné služby.

Nová legislatíva v sociálnej oblasti, konkrétne zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách s účinnosťou platný od 1.1.2023 kladie zvýšené nároky na profesionalitu a taxatívne stanovuje kvalifikačné predpoklady pre pracovníkov v priamom kontakte s prijímateľom. Kľúčovým zamestnanom v priamom kontakte s prijímateľom je sociálny pracovník, ktorý by mal spĺňať podmienku absolvovania minimálne bakalárskeho štúdia v odbore sociálna práca.

1.3 Úlohy a kompetencie obce v zmysle novely zákona o sociálnych službách

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa aj *oblasti sociálnych služieb*. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona č. 448/2008 Z. z. – Obec

- a) vypracúva, schvaľuje KPSS vo svojom územnom obvode,
- b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
- c) je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu.

Obec je povinná poskytovať, alebo zabezpečovať poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári a to osobám, ktoré sú odkázané na sociálnu pomoc v núdzi, prípadne obec musí konať v prípade potrebnej podpory rodiny s deťmi, prepravnej, opatrovateľskej služby, konať sociálnu službu v zariadení podporovaného bývania a pod. Miestna príslušnosť obce podľa § 92 odsekov 2 a 3 spravuje podľa miesta poskytovania sociálnej služby poskytovateľom sociálnej služby, spracováva osobné údaje v rozsahu potrebnom na rozhodovanie v konaní a pri vyhotovení posudku o odkázanosti, alebo v prípade poskytovania sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou. Obec musí viesť potrebnú evidenciu podľa § 80 písm. q).

Obec je povinná zabezpečovať odľahčovaciu službu, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a poskytovať základné sociálne poradenstvo. Obec môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby a to podľa § 12, uzatvára zmluvu o poskytovaní sociálnej služby, o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy.

Obec musí schvaľovať aj finančný príspevok potrebný na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby. Obec je povinná zriaďovať, zakladať a kontrolovať nízkoprahové denné centrum, nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu s ambulatnou sociálnou službou, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár.

Ďalej obec môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona, môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78 a ods. 4 na základe písomnej

zmluvy podľa osobitného predpisu a obec kontroluje hospodárenie ako sa nakladá s finančným príspevkom.

Obec tiež kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby, ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie, vedie evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, vedie evidenciu rozhodnutí podľa písmena c), evidenciu prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode, vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu, poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovania administratívnych zdrojov.

Obec by mala uhrádzať poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu. Obec môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).

1.4 Účastníci procesu komunitného plánovania

Do procesu KPSS obec Hrabíčov chce zapájať a osloviť viacerých občanov z obce. Do procesu komunitného plánovania bol zapojený starosta obce Hrabíčov, ktorý predložil návrhy svojim poslancom na schválenie a pripomienkovanie.

Na to, aby KPSS bol úspešný, je potrebná vzájomná spolupráca všetkých zúčastnených prvkov a subjektov v obci.

V procese komunitného plánovania je potrebné v budúcnosti riešiť vytvorenie pracovnej skupiny, ktorá bude pozostávať napr. z poslancov obce a z odborne spôsobilých osôb, ktorí budú identifikovať potreby užívateľov komunitného plánovania.

Užívateľom sociálnych služieb je obyvateľ komunity – čiže obyvateľ obce Hrabíčov. Dostatočná komunikácia a spolupráca medzi subjektmi v pracovnej skupine i v celej organizačnej štruktúre plánovania, či už pri tvorbe alebo realizácii bude tvoriť hlavný predpoklad pre rozvoj sociálnych služieb a pre úspešné plnenie vytýčených cieľov rozvoja. Účastníkov komunitného plánovania dokumentuje nasledovná tabuľka.

Účastníci KP	
Zadávatel'	Obec Hrabíčov - v súčasnosti rozhoduje o potrebe tvorby KPSS a schvaľuje výstupy. Je hlavným garantom a koordinátorom realizácie.
Autori	Všetky subjekty komunity, ktoré sú nejakým spôsobom zainteresované v oblasti sociálnych služieb ak majú záujem a vôľu, môžu sa k KPSS vyjadriť.
Spracovatelia	Obec plní úlohu odborného garanta spracovania a zároveň vystupuje ako subjekt zabezpečujúci logistiku a administratívu spracovania, zabezpečuje aj facilitačnú funkciu, t.j. prístup ku spoločenskému konsenzu komunity.
Realizátori	Dotknuté subjekty komunity podľa prijatých úloh komunitného plánu a realizačných nástrojov.
Užívatelia	Občania - obyvatelia komunity a poslanci OcÚ pripomienkujú výstupy, vyjadrujú svoju spokojnosť, nespokojnosť s formou, mierou a obsahom realizácie a fungovania výstupov a ich prvkov v sociálnej praxi .

Účastníkmi právnych vzťahov podľa tohto zákona sú:

- a) prijímateľ sociálnej služby a poskytovateľ sociálnej služby,
- b) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,
- c) obec,
- d) vyšší územný celok,
- e) partnerstvo,
- f) iná osoba, ktorej vznikajú práva a povinnosti podľa tohto zákona pri poskytovaní sociálnej služby.

Podmienkou úspešného procesu plánovania je vždy vzájomná spolupráca všetkých zúčastnených a dotknutých prvkov a subjektov. Spolupráca riadenia plánovacích a realizačných procesov môže priniesť nezanedbateľné profity, hlavne z vonkajších zdrojov.

Členovia pracovnej skupiny (z obecného zastupiteľstva) riešia jednotlivé oblasti ako celok tak, ako sú identifikované potreby užívateľov. Užívateľom služieb je obyvateľ komunity – obce Hrabičov. Dostatočná komunikácia a spolupráca medzi subjektmi v pracovnej skupine i v celej organizačnej štruktúre plánovania, či už pri tvorbe alebo realizácii vytvoria spoločne za týchto podmienok hlavný predpoklad pre rozvoj sociálnych služieb, čiže plán úspešného naplnenia vytýčených cieľov rozvoja.

1.5 Fázy komunitného plánovania

Komunitné plánovanie v obci Hrabičov pozostáva z jednotlivých krokov a to nasledovne:

- informovanie širokej verejnosti o procese prípravy návrhu KPSS a o možnosti zapojenia sa do komunitného plánovania (marec 2023),
- analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb, analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov na základe terénneho prieskumu (marec 2023),
- určenie vízie, cieľov a priorít v sociálnej oblasti podľa cieľových skupín a rozpracovanie opatrení a aktivít (marec 2023),
- pripomienkovanie návrhu KPSS (marec 2023),
- zapracovanie pripomienok, finalizácia KPSS a jeho schválenie obecným zastupiteľstvom (marec, prípadne apríl 2023),
- monitoring, vyhodnotenie a aktualizácia KPSS (priebežne podľa potreby 2023 – 2028).

1.6 Legislatívny rámec komunitného plánu a komunitného rozvoja sociálnych služieb

V zmysle ustanovenia § 82 ods.1 zákona o sociálnych službách, obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa novelizovaného zákona z obdobia 1.1.2023, zameriava sa na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu a to za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

V súvislosti s tým a v súlade s ustanovením § 83 ods.1 zákona o sociálnych službách obec vypracováva nový aktualizovaný KPSS v spolupráci s inými poskytovateľmi ako aj prijímateľmi sociálnych služieb v jej územnom obvode.

KPSS vychádza najmä zo zákona o sociálnych službách, no pri jeho tvorbe a následnej aplikácii v praxi nie je možné z procesu jeho tvorby vylúčiť súvisiace právne predpisy v oblasti sociálnej starostlivosti o občanov.

Vyšší územný celok (VÚC) vypracúva „Koncepciu rozvoja sociálnych služieb“ v spolupráci s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v územnom obvode a s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.

Obec vypracúva a schvaľuje KPSS na základe „Národných priorít rozvoja sociálnych služieb“, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

Obec určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky na ich zabezpečenie.

Obec rieši všetky potrebné náležitosti najmä čo sa týka i zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime, ako aj zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele.

Obsahová štruktúra komunitného plánu je daná zákonom o sociálnych službách v zmysle ustanovení § 83 ods. 5 a je v návrhu zohľadnená a zapracovaná. Materiál je otvorený a svojou štruktúrou riešený tak, aby bolo možné kedykoľvek do neho zapracovať prípadné zmeny alebo nové poznatky.

Sociálne služby v Slovenskej republike sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. januára 2009 (s výnimkou vybraných ustanovení zákona, ktoré mali nadobudnúť účinnosť 1. januára 2011 a ďalších noviel, ktoré nadobudli svoju účinnosť v roku 2023).

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách prvýkrát v samostatnom právnom predpise upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii, zvyšovať sociálne služby v sociálnej starostlivosti a ostatnými činnosťami a to svojimi vyššie spomínanými novelami, ktoré sa ustanovili v roku 2018 a neskôr v roku 2023.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza z dôvodu, že nemá zabezpečené základné životné potreby, pre svoje životné návyky, pre spôsob života, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre dovŕšenie dôchodkového veku, pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným

postihnutím, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách upravuje aj vzdelávanie v sociálnych službách a udeľovanie akreditácie na vykonávanie vzdelávacích programov a odbornej činnosti. Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že sú tieto činnosti pri uvedených službách taxatívne vymedzené. Poskytovateľ môže vykonávať aj iné činnosti, ktoré zvýšia kvalitu sociálnej služby.

Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku. Zákon však umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené, a to na sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a podporné služby. S účinnosťou od 1. januára 2014 bola lekárska posudková činnosť nahradená zdravotnou posudkovou činnosťou, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu.

Právna úprava rieši poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb priamo sestrami, t. j. zamestnancami týchto zariadení a zároveň upravuje poskytovanie sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti.

Nová právna úprava viditeľne okresala doterajšie znenie ustanovenia § 22 a to ošetrovateľskú starostlivosť v zariadeniach podľa § 35, § 36, § 38 a § 39, podmienky jej poskytovania, rozsah a podmienky úhrady ošetrovateľskej starostlivosti a uzatváranie zmlúv o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti, ktoré upravujú osobné predpisy. Tieto úpravy sa týkajú zariadení: zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách pri registrácii zrovnoprávňuje poskytovateľov sociálnych služieb nakoľko tieto môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb.

V osobitnej časti zákona je upravené financovanie neverejných poskytovateľov za splnenia zákonom stanovených podmienok. Pri vybraných druhoch sociálnych služieb sa ustanovuje povinnosť obce alebo vyššieho územného celku, v závislosti od ich pôsobnosti, poskytovať neverejnemu poskytovateľovi vo vopred dohodnutom rozsahu finančné prostriedky vo forme finančného príspevku pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby vo výške stanovenej v prílohe zákona a finančného príspevku na prevádzku, ak ho požiadali o zabezpečenie tejto sociálnej služby.

Zavádza sa viacúrovňové plánovanie – „*Koncepcie rozvoja sociálnych služieb*“ na úrovni samosprávneho kraja a komunitné plány na úrovni miestnej samosprávy. KPSS obcí a Koncepcie rozvoja sociálnych služieb VÚC vychádzajú z Národných priorit rozvoja sociálnych služieb vypracovaných a zverejnených MPSVR SR s cieľom plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám fyzických osôb a vychádzali z analýzy skutkového stavu poskytovania sociálnych služieb.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách upravuje výkon dohľadu nad dodržiavaním tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb, ktorý vykonáva MPSVR SR.

Nízkoprahovú sociálnu službu možno poskytovať pre deti a rodinu v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. b) a jej rodine a to v rámci sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie a preventívnej aktivity. V zariadení núdzového bývania sa poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, utvárajú sa podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, na upratovanie, pranie, údržbu bielizne a šatstva, alebo prostredie pre záujmovú činnosť.

Služba včasnej intervencie sa poskytuje dieťaťu do 7 rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa sa poskytuje sociálne poradenstvo a preventívna aktivita. Sociálne služby sa týkajú aj riešenie nepriaznivej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, alebo nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Okrem iného sa poskytuje opatrovateľská služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej osoby a ktorej stupeň odkázanosti je najmenej II. podľa prílohy č. 3, prepravná služba, sprievodcovská služba a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovateľská služba tlmočnickej služby, alebo sociálna služba je poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím ako sprostredkovanie osobnej asistencie.

Posudková činnosť na účely poskytovania sociálnej služby je obsiahnutá § 48. Rozoznáva sa **zdravotná a sociálna posudková činnosť**. Posudkovou činnosťou sa zisťuje odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím., alebo fyzickej osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, ktorý je odkázaný na sociálnu službu.

Zdravotnú posudkovú činnosť posudzuje zdravotnícky pracovník, ktorý spolupracuje so sociálnym pracovníkom obce alebo vyššieho územného celku tak, aby výsledky posúdenia podľa odseku 10 neboli v rozpore s výsledkami sociálnej posudkovej činnosti podľa § 50 ods. 7. Sociálne služby poskytujú podporné služby a to odľahčovaciu službu, alebo sociálne poradenstvo v dennom centre, alebo sociálna služba sa zameriava na podporu samostatnosti, nezávislosti a sebastačnosti a to u osoby, ktorá nie je schopná sama o seba postarať sa v domácnosti, alebo zapojiť sa do normálneho pracovného života.

Poskytovateľ sociálnej služby uvedený v § 3 ods. 3 a 5 môže poskytovať sociálne služby len na základe zápisu do registra, ktorý vedie vyšší územný celok; to sa nevzťahuje na poskytovanie základného sociálneho poradenstva ako samostatnej odbornej činnosti obcou alebo vyšším územným celkom. Osoba, ktorá žiada o zápis do registra musí byť osoba bezúhonná, musí byť štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá žiada o zápis do registra, musí byť osoba bezúhonná, spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu a osoba odborne spôsobilá na poskytovanie sociálnej služby.

Verejný poskytovateľ sociálnej služby určuje sumu úhrady za sociálnu službu, spôsob jej určenia a platenia zmluvou podľa § 74 ods. 7 písm. h.). Ekonomicky oprávnené náklady podľa odsekov 2 a 3 sú náklady poskytovania sociálnej služby na činnosti vedené

v § 16 až 18, ktoré je pre poskytovaný druh sociálnej služby povinný vykonávať, zabezpečovať ich vykonávanie alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie. Poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálnu službu na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby (viď. § 74).

Tretia hlava zákona o sociálnej starostlivosti v § 75 uvádza, že obec je povinná poskytovať finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk. Obec je povinná poskytovať aj finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, pri poskytovaní sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, ak o poskytnutie tejto sociálnej služby neverejného poskytovateľa sociálnej služby požiadal vyšší územný celok a poskytuje sociálnu službu v zariadení, ktorým je útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, alebo ak sa jedná o tlmočnicku službu, sociálnu službu v integračnom centre a pod. V súlade so zákonom o sociálnych službách obec vypracúva a schvaľuje KPSS a to na základe „*Národných priorít rozvoja sociálnych služieb*“, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

1.7 Prínos komunitného plánovania sociálnych služieb

Prínosom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- zapojenie všetkých účastníkov systému sociálnych služieb (užívateľov ako aj blízkych poskytovateľov, objednávateľov) do prípravy a uskutočňovania plánu sociálnych služieb a zvýšenie podielu občanov na rozhodovacom procese o spôsobe ich zabezpečenia, zvýšenie miery zapojenia občanov do diania v meste, zvyšovanie dostupnosti a kvality sociálnych služieb a rozšírenie ich ponuky,
- zabezpečenie toho, aby sociálne služby zodpovedali zisteným miestnym potrebám, reagovali na miestne odlišnosti,
- zvyšovanie efektivity investovaných finančných prostriedkov,
- rozširovanie potrebných sociálnych služieb a ich kvality,
- podporovanie dialógu a spolupráce medzi obyvateľmi, zvyšovanie pocitu príslušnosti ku komunite, získavanie nových ľudských a materiálnych zdrojov.

Nový systém plánovania rozvoja sociálnych služieb v obci Hrabičov bude predovšetkým:

- **komunitný** - v centre sociálnych služieb je klient so svojimi potrebami, ktorý sa v procese mení z pasívneho príjemcu a objektu poskytovania sociálnych služieb na aktívny subjekt a rovnocenného partnera vo vzťahu k poskytovateľovi sociálnych služieb,
- **dostupný** - rešpektujúci možnosti komunity a potenciálnych klientov vo využívaní sociálnych služieb z hľadiska finančného, lokálneho a časového,
- **progresívny** - sociálne služby budú podliehať najnovším trendom, novým poznatkom vedy a výskumu, teórie a praxe v sociálnej oblasti,
- **flexibilný** - systém bude pružne reagovať na pôsobenie objektívnych vnútorných

a vonkajších zmien,

- **komplexný a autonómny** – poskytované druhy sociálnych služieb budú reagovať na všetky sociálne udalosti a situácie klientov,
- **efektívny** - primeraná rovnováha zdrojových vstupov a účelnosti ich využitia,
- **integrovateľný** - integrácia do sociálneho systému komunity a kompatibilita s ostatnými subsystémami,
- **transparentný** - zrozumiteľnosť a prehľadnosť s dobrou komunikáciou všetkých zainteresovaných,
- **univerzálny** - ciele sociálnych služieb budú kompatibilné vo vzťahu k cieľových skupinám a bude ich môcť využívať čo najširší okruh sociálnych skupín komunity.

1.8 Cieľové skupiny komunitného plánovania

Cieľovými skupinami sú:

- občania so sociálnymi a spoločenskými problémami,
- rómska komunita pokiaľ si to bude situácia v obci vyžadovať,
- seniori, čiže obyvatelia v postproduktívnom veku (najmä starší ako 60 rokov),
- občania so zdravotným postihnutím, ako aj rodiny, v ktorých žijú,
- sociálne ohrozené deti a mládež,
- rodiny a matky s deťmi.

1.9 Obsah Komunitného plánu sociálnych služieb

Obsahom Komunitného plánu sociálnych služieb je :

- analýza sociologických a demografických údajov,
- analýza požiadaviek prijímateľov a požiadaviek ďalších obyvateľov na rozvoj sociálnych služieb,
- analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb,
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb,
- časový plán realizácie KPSS,
- monitoring- spôsob vyhodnocovania plnenia KPSS.

2 VÝCHODISKOVÉ PODKLADY NA SPRACOVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

2.1 Národné priority rozvoja sociálnych služieb a ostatné východiskové dokumenty

Východiskovým podkladom pre spracovanie KPSS sú Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 (ďalej len „Národné priority“), ktoré predstavujú nástroj štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení vlády Slovenskej republiky v oblasti sociálnych služieb sú vypracované v súlade s pôsobnosťou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ako ústredného orgánu štátnej správy Slovenskej republiky pri poskytovaní sociálnych služieb ustanovenou § 79 ods. 1 písm. a) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a noviel (ďalej len „zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách“) a Stratégiou deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike.

Národné priority reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanom, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnanosti.

Sociálne služby sa tak stávajú neoddeliteľnou súčasťou plnenia cieľov „Stratégie Európa 2030“. Národné priority reflektujú aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality. Vychádzajú z potrieb identifikovaných v národnom i európskom kontexte, s akcentom na dostupnosť a prístupnosť sociálnych služieb a ich dlhodobú finančnú udržateľnosť a efektívnosť.

Sociálne služby sú súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudsko-právny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov a prijímateľiek. Občania v dôsledku ich nepriaznivej sociálnej situácie odkázaní na verejné, osobitne sociálne služby, si začínajú uplatňovať svoje práva na slobodný a nezávislý život s podporou spoločnosti na rovnakom základe.

Dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd je základným pilierom všetkých dokumentov, na ktorých sa zhodlo medzinárodné spoločenstvo štátov: Dohovor OSN o právach dieťaťa, Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, Európska sociálna charta (v jej revidovanom znení). Medzi ďalšie dôležité medzinárodné a národné dokumenty, na ktorých stavia tento materiál sú: Charta základných práv EÚ, Európska charta rodinne opatrujúcich osôb, Európska charta práv a zodpovednosti starších ľudí odkázaných na dlhodobú starostlivosť, Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2020 – 2024, Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030, Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030, Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030.

Národné priority majú ambíciu zachytiť všetky kľúčové trendy v rozvoji sociálnych služieb 21. storočia pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii odkázaných na pomoc a podporu inej tretej osoby, či pre jednotlivcov a rodiny, ktoré sa náhle ocitli v nepriaznivej (krízovej) životnej situácii a potrebujú pomoc. Ich príprava, prijatie, no najmä následná realizácia si vyžaduje dosiahnutie zhody všetkých zainteresovaných strán. Ide o zodpovedanie zásadných otázok, osobitne: Aké zmeny plánovať v štruktúrovaní ponuky služieb pre obyvateľov a akým spôsobom ich realizovať? Na základe čoho vybaviť dané územie potrebnými službami? Ako účelne a hospodárne sieťovať jednotlivé služby v záujme dosiahnutia čo najkomplexnejších a najefektívnejších ponúk pre uspokojenie potrieb ľudí?

Národné priority predstavujú výsledok spolupráce všetkých dôležitých aktérov. Širšia pracovná skupina, ktorá dokument pripravovala, bola zložená zo zástupcov obcí, samosprávnych krajov, organizácií zastupujúcich prijímateľov i poskytovateľov sociálnych služieb, rovnako bol zastúpený vedecko-výskumný sektor.

V rámci jeho prípravy bola vypracovaná SWOT analýza situácie v sociálnych službách, ktorá okrem iného identifikovala potrebu viacerých zásadných zmien v oblasti sociálnych služieb, osobitne v oblasti posudzovania odkázanosti na sociálne služby, proces prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, v oblasti financovania sociálnych služieb a rozvoja nových komunitných služieb. Už v súčasnosti sa ukazuje, že dosiahnutie takýchto zásadných zmien sa nezaobíde bez spracovania dokumentu, akým je Strategický rámec rozvoja sociálnych služieb do roku 2030 v SR. Tento materiál vypracuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Bude stanovovať dlhodobé ciele rozvoja sociálnych služieb v Slovenskej republike, ktoré budú tiež východiskom pre legislatívne úpravy právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb a pre zabezpečenie udržateľného financovania sociálnych služieb, vrátane vytvorenia takých finančných podmienok, ktoré budú motivovať a podporovať rozvoj a zavádzanie komunitných sociálnych služieb. Vytvorenie takéhoto strategického rámca bude súčasne nadväzovať na ďalšie kľúčové strategické dokumenty a rámce, osobitne pre oblasť rozvoja zdravotnej starostlivosti a inkluzívneho vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľov. Iba v rámci medzisektorových strategických prienikov bude možné holisticky pristupovať k riešeniu nepriaznivej životnej situácie jednotlivcov a rodín v rozličných druhoch sociálnych rizikových situácií.

Ďalším významným nástrojom na dosahovanie požadovaných zmien bude naštartovanie a plnohodnotná implementácia systému hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb. Systém reaguje na trendy uplatňované v rámci EÚ a na dodržiavanie medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v ľudsko-právnej oblasti. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa v súlade s kompetenciami stanovenými v zákone o sociálnych službách zameria na podporu poskytovateľov sociálnych služieb smerom k vytváraniu adekvátnych personálnych, prevádzkových a finančných podmienok výkonu hodnotenia, na vypracovanie metodického pokynu v oblasti hodnotenia a na vyškolenie hodnotiteľov/liek pre túto špecifickú kompetenciu.

2.1.1 Ciele národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky

2021 – 2030

Účelom dokumentu je vymedziť rozvojovú trajektóriu sociálnych služieb na Slovensku do roku 2030. V súlade s tým sú najskôr definované predpoklady pre rozvoj a následne samotné národné priority, vďaka ktorým by sa mal rozvoj reálne dosiahnuť. Národné priority sú vymedzené tak, aby boli harmonizovateľné so súvisiacimi legislatívnymi zámermi a iniciatívami vlády SR v referenčnom období.

NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb

Zdôvodnenie (legitimita): Ide o národnú prioritu, ktorá nadväzuje na národné priority z predchádzajúceho obdobia, ktoré neboli dostatočne systémovo riešené a účinne napĺňané. Aj keď sa pri niektorých druhoch sociálnych služieb pôvodne vymedzených ako komunitné dosiahlo zvýšenie ich dostupnosti (zvýšený počet prijímateľov, poskytovateľov i vynaložených prostriedkov), vývoj v jednotlivých sektoroch sociálnych služieb bol nerovnomerný. V prípade, že niektoré druhy sociálnych služieb alebo odborných činností podporujúcich komunitný charakter intervencií, nebol podporený z európskych zdrojov, ani z finančného príspevku MPSVR SR, v priebehu rokov sa ich dostupnosť znižovala. Prioritné je preto naďalej podporovať rozvoj nových, ale aj existujúcich sociálnych služieb a odborných činností komunitného charakteru s prihliadnutím na ich miestnu, druhovú a finančnú dostupnosť aj s využitím moderných technológií. V súlade so zameraním NP1 je potrebné explicitne zákonom zakotviť sociálne služby komunitného charakteru do celkového systému financovania sociálnych služieb. Rovnako je potrebné nastaviť mechanizmy financovania samosprávy pre napĺňanie jej originálnych pôsobností v oblasti sociálnych služieb a podporiť samosprávu k vytváraniu funkčných zoskupení samospráv za týmto účelom.

Súčasťou NP1 je aj systémové uchopenie a realizácia transformácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb. Tieto sú doposiaľ v povedomí verejnosti (laickej i časti odbornej) spravidla chápané len ako „projektový produkt“, vzťahujú sa prakticky výlučne na veľkokapacitné zariadenia sociálnych služieb podmienené odkázanosťou, ktoré sa zapojili do národných projektov. K transformácii a deinštitucionalizácii sa pristupuje najmä v optike „opúšťania domovov sociálnych služieb a prechodu do domčekov“, bez ich dôslednejšieho vzťahovania k potrebe štrukturálnych zmien v celom systéme sociálnych služieb, dokonca v celom systéme verejných služieb poskytovaných najmä na úrovni komunity (zdravotnícke, prepravné, vzdelávacie, iné sociálne, komunikačné, stavebné a iné verejné služby). Transformácia, deinštitucionalizácia a prístupnosť nie sú dlhodobo dôsledne interpretované ako ľudsko-právna otázka, ktorej riešenie si vyžaduje systémové riešenia na rozličných úrovniach (národná, regionálna, miestna, organizačná, profesijná, na úrovni rodiny, atď.). Naplnenie NP1 nebude preto možné bez realizácie národnej kampane zameranej na presadzovanie rovnosti príležitostí pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením (z akýchkoľvek dôvodov a na akomkoľvek základe). Vychádzajúc z takéhoto poňatia sa bude NP1 vzťahovať ku všetkým cieľovým skupinám sociálnych služieb a ich sektorom, vrátane sektora sociálnych služieb krízovej intervencie, najmä pre ľudí bez

domova a marginalizované komunity a osobitne rozvoja komplexných (pobytových aj poradenských) sociálnych služieb krízovej intervencie pre obe domáceho násillia.

NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti

Zdôvodnenie (legitimita): Uvedená priorita nadväzuje na nenaplnenú prioritu z obdobia 2015-2020 a bezprostredne vychádza z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2020-2024 (záväzok vlády SR vytvoriť novým zákonom o sociálnych službách upravený systém dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti, vrátane jeho financovania). Priorita odráža pretrvávajúce problémy so zabezpečením, financovaním a dostupnosťou ošetrovateľskej starostlivosti v relevantných druhoch sociálnych služieb, a to nielen sociálnych služieb podmienených odkázanosťou organizovaných pobytovou formou, ale aj ošetrovateľskej starostlivosti v rámci ambulantnej a terénnej formy sociálnych služieb. Pokračujúcou výzvou je poskytovanie integrovanej sociálno-ošetrovateľskej starostlivosti u osobitných cieľových skupín – napr. u starších osôb s pridruženými duševnými poruchami či u osôb s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom podmieneným kombináciou rozličných funkčných porúch. Osobitnou výzvou sa stáva zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti u cieľových skupín krízovej intervencie, napr. u osôb bez domova, s ohľadom na ich starnutie a zvyšujúcu sa incidenciu zdravotného postihnutia. V súlade so zameraním NP2 je potrebné explicitne zákonom zakotviť sociálne služby dlhodobej starostlivosti, vrátane zdrojov jej financovania.

NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasť systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby

Zdôvodnenie (legitimita): Priorita vychádza z konceptu tzv. zdieľanej starostlivosti, teda takej, kde sa jednotlivé formy a sektory/subjekty starostlivosti vzájomne nevyklučujú (buď formálna – alebo neformálna; buď domáca – alebo pobytová, atď.), ale skôr dopĺňajú.

Doterajšia prax ukazuje, že kvalitná starostlivosť o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby si vyžaduje komplementaritu jednotlivých segmentov starostlivosti (rodiny, širšieho podporného kruhu v komunite, komunitného dobrovoľníctva, formálnych služieb, atď.). Zároveň, že každý z týchto segmentov potrebuje osobitnú verejnú podporu a posudzovanie špecifických „potrieb“ pre poskytovanie takejto podpory. Osobitne to platí v prípade neformálnej starostlivosti poskytovanej neformálne opatrujúcimi osobami (najmä z okruhu blízkych), kde sa podpora doposiaľ realizovala takmer výlučne nástrojmi náhrady za stratu príjmu z dôvodu intenzívnej starostlivosti (peňažný príspevok na opatrovanie) a základného sociálneho a zdravotného poistenia zo strany štátu. Nenaplnila sa potreba podporovať túto cieľovú skupinu v oblasti podporných a odľahčovacích programov (služieb), zosúladovania starostlivosti a práce, ochrany v oblasti pracovno-právnej, dodatkovej zdravotnej starostlivosti, v oblasti zvyšovania kompetencií v oblasti neformálnej starostlivosti (vzdelávania, tréningov, kurzov), technickej vybavenosti a podobne, pre jej kvalitné zabezpečovanie. Súčasťou naplnenia tejto NP je aj posilnenie reálnych podmienok pre uplatňovanie práva osôb odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby vybrať si druh a formu podpory/pomoci, prostredie a poskytovateľa starostlivosti/sociálnej služby prostredníctvom zavedenia príspevku na starostlivosť podľa stupňa odkázanosti.

NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Zdôvodnenie (legitimita): Zvyšovanie kvality sociálnych služieb je jedným z dôležitých nástrojov pre zvyšovanie úrovne bezpečnosti a stability poskytovaných sociálnych služieb, ako aj dôležitým nástrojom pre zabezpečenie kvalitných komunitných služieb v rámci transformácie inštitucionálnej starostlivosti smerom ku sociálnym službám komunitného charakteru. Dôležitú úlohu v podpore zvyšovania kvality sociálnych služieb má výkon hodnotenia kvality poskytovaných sociálnych služieb (ďalej len „hodnotenie kvality“). Predmetom a účelom hodnotenia kvality je poskytnúť u hodnotených subjektov (poskytovateľov sociálnych služieb), čo najobjektívnejší nezávislý obraz o skutkovom stave miery plnenia podmienok kvality v čase hodnotenia a tým ich podporovať pri systematickom zabezpečovaní, udržiavaní a zvyšovaní kvality poskytovaných sociálnych služieb.

V oblasti sociálnych služieb bude MPSVR SR naďalej pristupovať k zvyšovaniu kvality v sociálnych službách podporou a modernizáciou dodržiavania kvality poskytovanej sociálnej služby, hodnotenia kvality poskytovanej sociálnej služby a stimuláciou previazanosti a účinnosti kontrolných a dohliadacích pôsobností príslušných orgánov vo veciach sociálnych služieb.

2.1.2 Vývoj právneho rámca sociálnych služieb v rokoch 2015 - 2020

- V záujme podpory zosúladzovania rodinného života a pracovného života sa zákonom č. 40/2017 Z. z., ktorým sa s účinnosťou od 1.3.2017 menil a dopĺňal zákon o sociálnych službách, vytvorili legislatívne podmienky na rozvoj sociálnych služieb na podporu rodiny s nezaopatrenými deťmi do troch rokov veku dieťaťa;
- viaceré významné zmeny sa prijali zákonom č. 331/2017 Z. z., konkrétne:
 - s účinnosťou od 30. 12. 2017 sa posunul výkon pôsobnosti MPSVR SR v oblasti hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb z 1.1. 2019 na 1.9.2019 so zámerom vytvoriť dostatočný časový priestor pre odbornú a organizačnú prípravu na túto činnosť;
 - od 1.1.2018 sa stali účinnými tieto zásadné úpravy:
- v súlade so záväzkom vyplývajúcim z Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 - 2020 sa zaviedla finančná podpora poskytovateľov sociálnych služieb v zariadeniach podmienených odkázanosťou zo štátneho rozpočtu cestou poskytovania finančného príspevku zo strany MPSVR SR pre verejných (obecných) a neverejných poskytovateľov vybraných druhov sociálnych služieb; zároveň bol zavedený mechanizmus jeho valorizácie nariadením vlády SR za účelom zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb v zariadeniach podmienených odkázanosťou;
- v nadväznosti na predmetnú úpravu zanikla povinnosť vyššieho územného celku poskytovať neverejným poskytovateľom sociálnej služby vo vybraných zariadeniach podmienených odkázanosťou finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy;
- za účelom garancie práva na zabezpečenie základných životných podmienok osôb v krízovej životnej situácii poskytnutím prístrešia sa upravilo poskytovanie

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v nocľahárni neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby z rozpočtovej kapitoly MPSVR SR;

- ustanovila sa povinnosť obce poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejnému poskytovateľovi terénnej sociálnej služby krízovej intervencie;
- ustanovila sa povinnosť vyššieho územného celku poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejnému poskytovateľovi služby včasnej intervencie, keďže ide o sociálnu službu zameranú na prevenciu vzniku nepriaznivých dôsledkov zdravotného postihnutia dieťaťa na jeho sociálne začlenenie, rovnako na začlenenie jeho rodiny;
- novo sa ustanovila povinnosť vyššieho územného celku poskytovať finančný príspevok na prevádzku neverejného poskytovateľa sociálnej služby - podpora samostatného bývania ako nástroja podpory samostatnosti, nezávislosti a sebastačnosti fyzických osôb, ich integrácie a zotrvania v prirodzenom rodinnom prostredí;
- s cieľom podpory procesu individualizácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb sa novým spôsobom pristúpilo aj k regulácii počtu miest, resp. počtu prijímateľov a prijímateľiek sociálnej služby v zariadeniach sociálnych služieb zriadených od roku 2018;
- v snahe posilniť ekonomický status prijímateľov vybraných druhov terénnych a ambulantných sociálnych služieb sa zvýšila výška povinného zostatku z príjmu prijímateľa po zaplatení úhrady za sociálnu službu (z dovtedajšej výšky najmenej 1,4 - násobku na 1,65 – násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu).
- zákonom č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, sa s účinnosťou od 1. 1. 2018 posilnilo uplatňovanie mechanizmu viaczdrojového financovania sociálnych služieb; za ustanovených podmienok sa upravilo poskytovanie paušálnej platby za ošetrovateľskú starostlivosť vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb zo zdrojov verejného zdravotného poistenia, a to v rámci ustanoveného limitu minimálneho počtu určených lôžok na paušálnu úhradu za poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti;
- zákonom č. 280/2019 Z. z. sa prijali tieto zmeny:
 - s účinnosťou od 1. 10. 2019 sa upravili podmienky finančnej podpory neverejných poskytovateľov z rozpočtov obcí a vyšších územných celkov pri poskytovaní finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby; výška tohto finančného príspevku sa neznižuje o príjem z úhrady ošetrovateľskej starostlivosti na základe verejného zdravotného poistenia a o skutočne dosiahnuté príjmy z platenia úhrad za sociálnu službu poskytovanú neverejným poskytovateľom;
 - ako reakcia na nedostatok tlmočníkov sa s účinnosťou od 1. 1. 2020 nanovo ustanovili kvalifikačné predpoklady potrebné na vykonávanie tlmočenia v rámci tlmočnickej služby, kedy tlmočenie bude môcť vykonávať aj osoba, ktorá nie je tlmočníkom podľa osobitného predpisu, ale spĺňa kvalifikačné predpoklady ustanovené zákonom o sociálnych službách; – s účinnosťou od 1. 1. 2021, následne odloženou vzhľadom na zámer pripravovaných zmien v oblasti sociálnych služieb na 1.1.2022, sa zavádza informačný systém sociálnych služieb (IS SOCS), v ktorom budú zbierané a zhromaždené údaje tak, aby boli aktuálne, overiteľné

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

a relevantné pre potreby zisťovania skutkového stavu v oblasti sociálnych služieb, skvalitňovania procesu strednodobého plánovania rozvoja sociálnych služieb a ich súvisiaceho spolufinancovania, a to na úrovni samosprávy aj štátu.

- v súvislosti s mimoriadnou situáciou vyvolanou šíriacim sa ochorením COVID-19 sa od apríla 2020 až do obdobia schválenia tohto dokumentu prijímali a vykonávali čiastkové legislatívne zmeny vybraných postupov a podmienok pri poskytovaní sociálnych služieb; cieľom zmien bolo zabezpečiť kontinuitu ich poskytovania aj v čase obmedzených možností plnenia povinností zo strany poskytovateľov sociálnych služieb, ale aj orgánov samosprávy so zameraním na ochranu života a zdravia aktérov sociálnych služieb (najmä prijímateľov a zamestnancov poskytovateľov sociálnych služieb) s účinnosťou limitovanou na obdobie trvania mimoriadnej situácie alebo po dobu bezprostredne po nej nasledujúcu (Prameň: <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/nprss-fin.pdf>).

3 PRÁVNÝ RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľom komunitného rozvoja, komunitnej práce a komunitného plánu sociálnych služieb je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze občana - fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza z dôvodu, že nemá zabezpečené základné životné potreby, pre svoje životné návyky, pre spôsob života, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre dovŕšenie dôchodkového veku, pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb. Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Garantmi poskytnutia alebo zabezpečovania sociálnej služby fyzickej osobe sú obce a samosprávne kraje podľa ich delenej pôsobnosti ustanovenej zákonom o sociálnych službách a to tak, že sociálnu službu poskytnú sami, resp. prostredníctvom právnickej osoby zriadenej alebo založenej obcou alebo samosprávnym krajom alebo následne u iného verejného alebo neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené od 1.1.2023 povinnosti poskytovateľa sociálnej služby, Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandard kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Odborné činnosti, ktorými sú sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia je možné poskytovať aj samostatne, ale na základe oprávnenia a stanovených podmienok zákonom o sociálnych službách. Zároveň poskytovateľ sociálnych služieb môže vykonávať aj iné činnosti ako upravuje zákon, avšak všetky musia byť zamerané na zvyšovanie kvality sociálnej služby.

3.1 Sociálna služba

Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje poskytovanie sociálnych služieb aj v rámci činností za účelom dosiahnutia zisku zo živnosti alebo podnikaním.

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo iná činnosť, alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

Sociálne služby krízovej intervencie:

- *terénna sociálna služba krízovej intervencie,*
- *poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach,* ktorými sú nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste a zariadenie núdzového bývania,
- *nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.*

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- *pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlad'ovania rodinného života a pracovného života,*
- *poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,*
- *služba včasnej intervencie.*

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- *poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,*
- *domáca opatrovateľská služba,*
- *prepravná služba,*
- *sprievodcovská a predčítateľská služba,*
- *tlmočnícka služba,*
- *sprostredkovanie tlmočnickej služby,*
- *sprostredkovania osobnej asistencie,*
- *požičiavanie pomôcok.*

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- *monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,*
- *krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.*

Podporné služby:

- *odľahčovacia služba,*
- *pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,*
- *poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,*
- *podpora samostatného bývania,*
- *poskytovanie sociálnej služby v jedálni,*
- *poskytovanie sociálnej služby v práčovni,*
- *poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.*

3.2 Forma sociálnej služby

Sociálna služba sa poskytuje ambulantnou, terénnou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava.

1. Ambulantná forma sociálnej služby sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby. Miestom poskytovania ambulantnej sociálnej služby môže byť aj zariadenie.

2. Terénna forma sociálnej služby sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí. Terénnu sociálnu službu možno poskytovať aj prostredníctvom terénnych programov, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzickej osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii. Terénne programy sa vykonávajú odbornými činnosťami alebo ďalšími činnosťami podľa zákona.

3. Pobytová forma sociálnej služby v zariadení sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba. Poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu fyzickej osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pobytová sociálna služba pred celoročnou pobytovou sociálnou službou.

Sociálnu službu možno poskytovať aj inou formou, najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

3.3 Pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať a zabezpečovať rôzne druhy sociálnych

služieb a zriaďovať a zakladať zariadenia. Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- sociálne služby krízovej intervencie:

- *nízkoprahové denné centrum,*
- *nocľaháreň,*
- *nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.*

- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- *pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa.*

- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- *zariadenie pre seniorov,*
- *zariadenie opatrovateľskej služby,*
- *denný stacionár,*
- *opatrovateľská služba,*
- *prepravná služba.*

- podporné služby:

- *odľahčovacia služba.*

II. ANALYTICKÁ ČASŤ

4 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV OBCE HRABIČOV

4.1 Základná charakteristika obce Hrabíčov a vymedzenie územia

4.1.1 Základné údaje o obci: Obecný úrad Hrabíčov
Hrabíčov č. 188
966 78 Hrabíčov

- **Telefón:** 045 6866120; mob. 0904 470 478- starosta obce Ján Adámik
- **Podateľňa/matrika:** 045/6866120, Brašeňová Alena
- **Mail:** obec@hrabicov.sk
- **Web:** www.hrabicov.sk

Administratívne začlenenie:

- **Štát:** Slovensko
- **Kraj:** Banskobystrický
- **Okres:** Žarnovica
- **Región:** Tekov
- **Mikroregión:** Nová Baňa
- **IČO:** 00320650
- **Počet obyvateľov:** 562 (Stav k 31.12.2021)
- **Hustota:** 42,58 obyv. na km²
- **Rozloha:** 13,2 km² (1 320 ha)
- **Nadmorská výška obce:** 358 m n. m.
- **Súradnice:** 48°32'04" S 18°39'48" V
- **Prvá písomná zmienka o samostatnej obci pochádza z roku:** 1828
- **Starosta:** Ján Adámik

Obec Hrabíčov leží na brehu Kľakovského potoka. Ide o vidiecke sídlo lokalizované v intenzívne využívanej krajine s prírodnými a s diferencovanými socioekonomickými podmienkami (vid'. obrázok 1). Mikroregión Kľakovská dolina sa nachádza v okrese Žarnovica, v jeho severovýchodnej časti. Leží na okraji intenzívne urbanizovaného priestoru, mimo hlavnej dopravnej trasy. Predstavuje žiarsko-žarnovické ťažisko osídlenia nadregionálneho až celoštátneho významu a žarnovicko-novobanské ťažisko osídlenia regionálneho až lokálneho významu.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV
NA ROKY 2023–2028

Prameň: Interný materiál OcÚ Hradičov, 2021
Obrázok 1 Kataster obce Hradičov

Severný krajinný celok tvoria katastrálne územia Kl'ak a Ostrý Grúň. Severnú časť územia tvorí hornatinový až vysočinový podhôľny reliéf (vrchol Vtáčnika). Ostatné územie možno charakterizovať ako planinu, ktorá je rozrezaná dolinami a eróznymi brázdami v údoliach vodných tokov. Obec sa nachádza v nadmorskej výške 358 m n. m. Maximálna výška chotára dosahuje 934 m n. m. (Atlas krajiny, 2020).

Reliéf v území je výrazne členitý, pestrý a zaujímavý, čo dáva predpoklady pre rozvoj rekreácie a turizmu. Celé riešené územie leží v geomorfologickom celku Vtáčnik, oblasti Slovenské stredohorie.

Obec Hrabíčov sa nachádza geograficky v strednom Pohroní, Banskobystrickom kraji Slovenskej republiky (ďalej SR). Z hľadiska územnosprávneho členenia SR obec Hrabíčov na úrovni NUTS 3 patrí do Banskobystrického kraja. Na úrovni obvodov/okresov obec sa nachádza v obvode/okrese Žarnovica. Obec sa nachádza na 48°32'04" zemepisnej šírky a na 18°39'48" východnej dĺžky, leží na juhu pohoria Vtáčnik v doline potoka Kl'ak. V súčasnosti má rozlohu 1320 ha, prevažná časť z toho pripadá na lesy (741 ha s 56% územia), lúky a pasienky (579 ha s 34% plochy) (www.tic.sk/mapa/hrabicov).

Hrabíčov leží na juhu pohoria Vtáčnik v doline potoka Kl'ak. Územie je zalesnené jedľovo – bukovými lesmi. Do katastra zasahuje štátna prírodná rezervácia Vtáčnik (Bielik a kol., 2005).

Chotár obce Hrabíčov je zväčša odlesnený, hornatý a má zlomové línie s hlbokými údoliami, v ktorých tečú menšie horské bystriny a potôčiky. Rozptýlené osídlenie tejto obci vzniklo prevažne v spojitosti s baníctvom, drevorubačstvom, uhliarstvom a pastierstvom. Z mála zachovaných historických krajinných štruktúr na Slovensku je kopaničiarske- štáľové osídlenie (v literatúre sa často ako synonymum používa rozptýlené). Ide pritom o historické vidiecke sídelné štruktúry, ktoré sa zachovali do dnešných dní a sú obrazom zložitého historického vývoja slovenskej sídelnej krajiny, obrazom zápasu človeka s prírodou i kultúrnych a sociálnych premien spoločnosti Huba (1988).

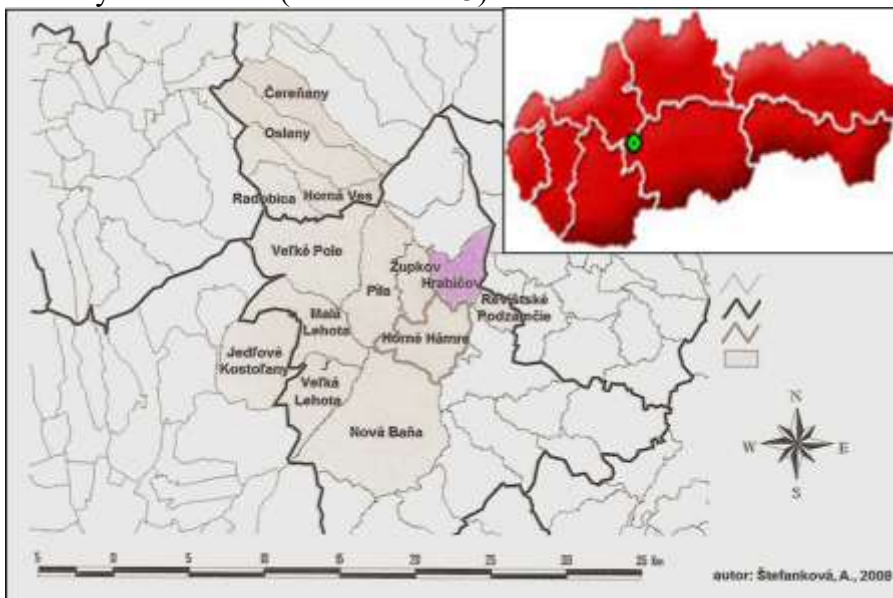
Obce ako sú: Župkov, Horné Hámre a Hrabíčov patria do Novobanskej štáľovej oblasti. Podľa väčšiny autorov tvorí túto oblasť 14 obcí. Okrem obcí Župkov a Hrabíčov patria do tejto oblasti nasledovné obce: Nová Baňa, Veľká Lehota, Malá Lehota, Jedľové Kostolany, Veľké Pole, Píla, Horná Ves, Radobica, Oslany, Čereňany a Revištské Podzámčie. Jedná sa o skupinu nepravidelne rozstrúsených usadlostí na rôznych tvaroch terénu. Ide o pôdu, ktorú získali obyvatelia kultivovaním dovtedy poľnohospodársky nevyužívanej pôdy resp. kultivovaním vtedajšej anekumény. Modelové územie bolo vymedzené na základe administratívnych hraníc a to podľa hraníc územno-technickej jednotky (katastra obce) (Obrázok 2).

Prví osadníci budovali nielen hospodárske stavby a príbytky uprostred získaného pozemku (usadlostí), alebo na jeho okraji pri prístupovej ceste. Väčší dôraz kládli na hospodárske staviská, tie boli vždy rozmernejšie a výstavnejšie ako obytná časť. Žili v patriachálnych veľkorodinách, tri-štyri generácie hospodárili spoločne. Až keď sa rodina značne rozrástla, došlo k deleniu majetku. Vedľa pôvodných domov začali vyrastať ďalšie, až sa začali vytvárať skupiny domov s voľnou zhlukovou, alebo reťazovou zástavbou. Na svoje rozlíšenie mala každá usadlosť vlastný názov, ktorý dostala obyčajne po svojom majiteľovi, najčastejšie po jeho priezvisku. Termín štáľe bližšie definuje iba Stránska (1966) v súvislosti s terminológiou stredoslovenského nemeckého obyvateľstva, ktoré sa dostalo do okolia Novej Bane v 14. storočí v období rozvoja baníctva. Nemeckí

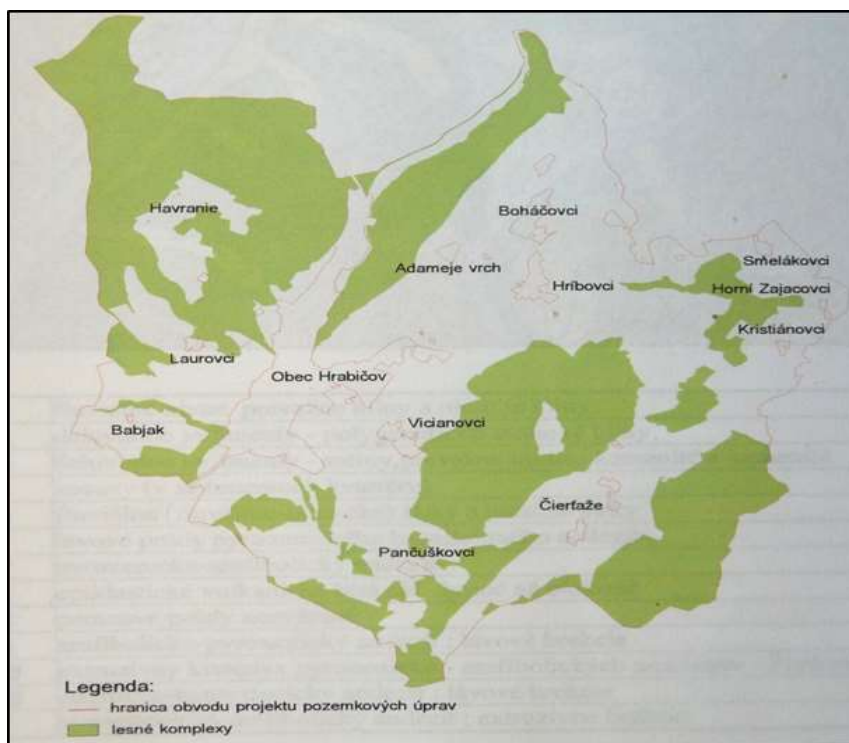
KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023 – 2028

prist'ahovalci svoje sezónne sídla volali „stande“ a aj slovenské štále boli spočiatku iba sezónnym dočasným osídlením (viď. obrázok 3).

Autor: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, (2021)

Obrázok 2 Kataster obce Hrabčovo a obce patriace do NBŠ

Prameň: Interný materiál - Obecný úrad Hrabčovo, 2021

Obrázok 3 Rozptýlené osídlenie v obci Hrabčovo

4.2 Demografická charakteristika

4.2.1 Obyvateľstvo

Kvantifikáciou demografických udalostí a procesov sa zaoberá demografická štatistika o ktorú sa opierame aj pri analýze týkajúcej sa vývoja počtu obyvateľstva v obci Hrabíčov (www.portal.statistics.sk).

Zmeny hospodárstva a následne celej spoločnosti boli v minulosti ovplyvňované predovšetkým transformáciou ekonomiky. Zúženie ekonomickej základne na vidieku v dôsledku koncentrácie priemyselnej výroby spôsobovalo odliv hlavne mladého vidieckeho obyvateľstva. Nielen počet obyvateľov, ale aj domov sa v obci v minulosti mnohokrát menil. Na zmeny pôsobili rôzne vonkajšie činitele ako napr. vojnové obdobie, nezamestnanosť, sťahovanie obyvateľov z vidieka do miest za prácou, ubytovaním, socializácia poľnohospodárskej pôdy, upadajúca vybavenosť obcí službami, vymieranie staršej populácie a výrazný úbytok prírastku obyvateľstva.

Tabuľka 1 Počet obyvateľov v obci Hrabíčov v rokoch 2015 – 2021

Názov obce/ rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hrabíčov spolu	585	578	574	582	569	579	562

Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023

Z tabuľky 1 môžeme vidieť, že počet obyvateľov v obci Hrabíčov v roku 2021 dosiahol spolu 562 obyvateľov. V obci od roku 2015 do roku 2021 sa počet obyvateľov znižuje. Stav trvalo bývajúceho obyvateľstva v kategórii muži dokumentuje tabuľka 2.

Tabuľka 2 Stav trvale bývajúceho obyvateľstva – muži v rokoch 2015 – 2021

Názov obce/ rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hrabíčov spolu muži	295	295	290	296	285	290	284

Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023

Z tabuľky 2 môžeme vidieť, že v obci v roku 2021 sa nachádzalo spolu 284 mužskej populácie. Stav trvale bývajúceho obyvateľstva v zložke ženskej populácie dokumentuje tabuľka 3.

Tabuľka 3 Stav trvale bývajúceho obyvateľstva – ženy v rokoch 2015 – 2021

Názov obce/ rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hrabíčov spolu ženy	290	283	284	286	284	289	278

Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023

Z tabuľky 3 môžeme vidieť, že v roku 2021 žilo v obci spolu 278 ženskej populácie. Prevalu majú v obci muži nad ženami.

4.2.2 Dynamika obyvateľstva

Medzi základné demografické ukazovatele patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a mechanickým pohybom. Dynamiku obyvateľstva zobrazuje tabuľka 4.

V roku 2021 sa v obci Hrabíčov narodilo 5 detí, zomrelo 5 obyvateľov. Prirodzený prírastok dosiahol tak 0 hodnotu. Migračné saldo dosiahlo zápornú hodnotu -6 a celkový prírastok tiež hodnotu -6. V obci žilo ku koncu roka 2021 spolu 562 obyvateľov.

Tabuľka 4 Dynamika obyvateľstva v obci Hrabíčov

Obec Hrabíčov	Rok		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Prirodzený	narodení	8	4	1	5	4	9	5
Pohyb	zomrelí	9	6	11	6	7	9	5	
Prirodzený Prírastok		-1	-2	-10	-1	-3	0	0	
Migračné saldo		-3	-5	6	9	-10	10	-6	
Celk. prírastok		-4	-7	-4	8	-13	10	-6	
Poč. obyvateľov spolu		585	578	574	582	569	579	562	

Vysvetlivka: migračné saldo predstavuje rozdiel medzi počtom prisťahovaných a odsťahovaných

Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023

4.2.3 Veková a pohlavná štruktúra

Veková štruktúra obyvateľstva sa vyjadruje aj zaradením obyvateľstva do vekových skupín prostredníctvom biologických, hlavných a produktívnych vekových skupín (Mládek, 2006). Pri vekovej a pohlavnej štruktúre sa zdôrazňuje pritom prepojenosť pohlavnej a najmä vekovej štruktúry s jednotlivými zložkami demografickej dynamiky. Tieto zložky sa navzájom kauzálne ovplyvňujú. Zastúpenie jednotlivých vekových skupín v populácii v súčasnosti je výsledkom pôsobenia vyššie uvedených procesov prirodzeného pohybu a zároveň nepriamo procesov, ktoré ich ovplyvňujú (Jurčová, 2003). Vekovú a pohlavnú štruktúru zobrazuje v obci Hrabíčov tabuľka 5.

Tabuľka 5 Veková štruktúra v obci Hrabíčov v roku 2021

Veková štruktúra obyvateľstva obce	Spolu Stav k 31.12.2021	Z toho muži	Z toho ženy
0 - 4	28	11	17
5 - 9	30	14	16
10 - 14	28	17	11
15 - 19	26	14	12
20 - 24	26	14	12
25 - 29	36	19	17
30 - 34	49	30	19
35 - 39	38	21	17
40 - 44	45	22	23
45 - 49	32	15	17
50 - 54	50	26	24
55 - 59	35	17	18
60 - 64	31	19	12
65 - 69	38	16	22
70 - 74	33	16	17
75 - 79	19	7	12

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023 – 2028

80 - 84	12	5	7
85 - 89	2	0	2
90 - 94	1	0	1
95 - 99	3	1	2
100+	0	0	0
Spolu	562	284	278

Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023

V obci Hrabičov sa vo veku od 0 do 4 rokov dožilo spolu 28 detí. Vo veku od 5 do 9 rokov v obci žije spolu 30 detí. Vo veku od 10 do 14 rokov sa nachádza spolu 28 mladých ľudí. Vo veku od 15 do 19 rokov žije v obci spolu 26 osôb, vo veku od 20 do 24 rokov opäť 26 osôb, vo veku od 25 do 29 rokov sa nachádza v obci spolu 36 obyvateľov, vo vekovej kategórii od 30 rokov do 34 rokov v obci žije spolu 49 osôb, vo veku od 50 do 54 rokov žije v obci spolu 50 obyvateľov, vo veku od 55 rokov do 59 žije spolu 35 obyvateľov. V obci Hrabičov vo veku od 60 do 64 rokov býva spolu 31 obyvateľov, vo veku od 65 do 69 rokov spolu 38 obyvateľov, vo veku od 70 do 74 rokov spolu 33 obyvateľov, vo veku od 75 do 79 rokov v obci sa nachádza spolu 19 seniorov. Veku od 80 do 84 rokov sa dožilo v Hrabičove spolu 12 obyvateľov. Vyššieho seniorského veku od 85 do 89 rokov sa dožili 2 obyvatelia, veku od 90 do 94 rokov sa dožil iba 1 človek a veku od 95 do 99 rokov v obci sa dožili 3 obyvatelia.

4.2.4 Národnostné a religiózne zloženie obyvateľstva

Podľa výsledkov sčítania obyvateľstva môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska religiozity. Analyzované územie má vysoký stupeň religiozity, čo je typické pre väčšinu vidieckych obcí. Obyvateľstvo v skúmanom území je opäť homogénne a hlási sa k rímsko-katolíckej cirkvi. V obci Hrabičov je 562 obyvateľov rímskokatolíckeho vyznania, traja obyvatelia sú pravoslávneho a osem náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia (Tabuľka 6).

Tabuľka 6 Obyvateľstvo podľa pohlavia a náboženstva za rok 2021

Náboženské vyznanie	Obec Hrabičov
Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu:	562
Rímskokatolícka cirkev	551
Gréckokatolícka cirkev	0
Pravoslávna cirkev	3
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	0
Kresťanské zbory	0
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	8
Evanjelická cirkev metodistická	0
Reformovaná kresťanská cirkev	0
Apoštolská cirkev	0
Bratská jednota baptistov	0

*Prameň: ŠSÚ-Krajská správa v Banskej Bystrici
Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023*

V národnostnej štruktúre obyvateľstva dominuje slovenská národnosť, čo dokumentuje tabuľka 7.

Tabuľka 7 Národnostné zloženie obyvateľstva v obci Hrabíčov za rok 2021

Národnosť/ rok	Obec Hrabíčov 2021
Slovenská	507
Maďarská	2
Rómska	0
Česká	1
Poľská	1
Nezistená	51
Trvalo bývajúce obyvateľstvo spolu:	562

*Prameň: ŠSÚ-Krajská správa v Banskej Bystrici ;
Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023*

4.2.5 Zamestnanosť a nezamestnanosť

Medzi dôležité demografické ukazovatele môžeme zaradiť zamestnanosť obyvateľstva. V minulosti ľudia žijúci v obci boli prevažne samostatní v každej osade, kde sa spravidla vyskytovalo niekoľko remeselníkov, väčší počet robotníkov a hospodárov. V prevažnej miere boli v minulosti obyvatelia zamestnaní ako drevorubači v lesníctve a ako včelári a poľnohospodári. Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia a dochádzky do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva najviac využívalo a aj naďalej využíva možnosť zamestnať sa v oblasti priemyselnej výroby, v doprave, vo verejnej správe, vo veľkoobchode a v maloobchode, v stavebníctve a niektorí obyvatelia sa venujú aj oprave motorových vozidiel, lesníctvu alebo podnikajú v rôznych iných oblastiach.

V súčasnosti výrazný vplyv na obyvateľstvo má priemyselná výroba. Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia a dochádzky do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva najviac využíva možnosť zamestnať sa v oblasti priemyselnej výroby. Vidiecka obec Hrabíčov je charakteristická nízkym počtom pracovných príležitostí a vysokým percentom dochádzky do zamestnania do okresu Žarnovica, ale aj mimo Slovenska. Priemerne dochádza za zamestnaním, službami a školou vyše 65 % obyvateľov (Interný materiál ÚPSVaR, Banská Štiavnica).

Obyvatelia cestujú za zamestnaním z okolitých obcí do okresného mesta Žarnovica, Žiar nad Hronom a do mesta Nová Baňa, ale i do vzdialenejších a väčších miest akými sú Bratislava, Zvolen, Levice a Banská Bystrica. V okresnom meste Žarnovica k nosným ekonomickým odvetviam patrí strojársky priemysel. Medzi dominantné odvetvia priemyslu v Žarnovici patria: Illichmann Slovakia s.r.o, Neumann Aluminium Fliesspreswerk Slovakia s.r.o, Tubex Slovakia s.r.o, NAFO Žarnovica s.r.o, Metal Craft- Anton Kráľ, Mestský podnik služieb, COOP Jednota Žarnovica s. d., CMK s.r.o, BENY s.r.o, SOU drevárske a ďalšie. V okrese sa uplatnili aj podnikatelia. Vytvorili priaznivé podnikateľské prostredie najmä v domácom prostredí, pracujú ako stolári, murári, domáci remeselníci a pod.

V Novej Bani sa niekoľko rokov vyrábajú stavebné, tepelno-zvukové a protipožiarne izolačné materiály. Na bohatú tradíciu ťažby a spracovania rúd v Štiavnických vrchoch nadväzuje na ťažbu a úpravu zlata a striebra podnik Slovenská banská spoločnosť a.s. v Hodruši-Hámroch.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

Okres Žarnovica z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie, ale aj z prevládajúcej orientácie výroby a štruktúry výrobných odvetví možno rozčleniť na niekoľko podcelkov, reprezentovaných jednotlivými obcami.

Z hľadiska územného rozvoja obcí, kde obce disponujú areálmi, zariadeniami i pozemkami, ktoré sú už využívané, alebo sú pripravené pre rozvoj, začína sa rozvíjať stavebnotechnický potenciál. Nakoľko ekonomická štruktúra vo vidieku sa začína diverzifikovať a klesá podiel agrosektoru ako základnej výrobnéj bázy, začínajú sa presadzovať nepoľnohospodárske aktivity ako je cestovný ruch a agroturizmus. Pomerne vysoké percento je orientovaných na technické činnosti. Z pohľadu právnických osôb je najviac subjektov v okrese Žarnovica činných v oblasti obchodu, technických činností a priemysle. Pomerne silno sú zastúpené aj subjekty v oblasti stavebníctva (viď. tabuľku 8).

Tabuľka 8 Podniky podľa ekonomických činností (NACE)

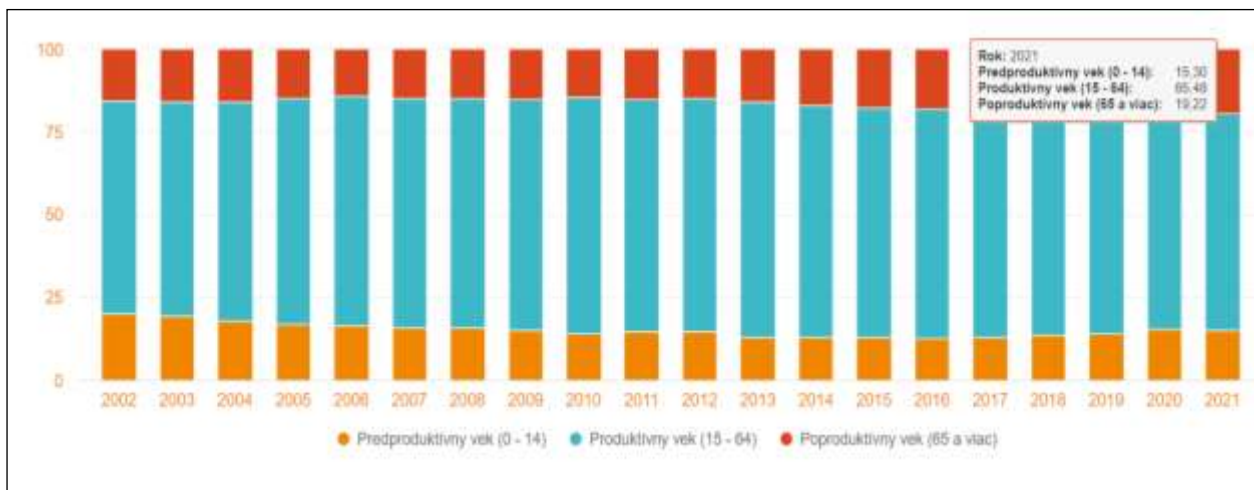
Podniky podľa ekonomických činností (NACE)	2022
Okres Žarnovica	8,6
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	13,8
Priemysel spolu	0,6
Ťažba a dobývanie	12,5
Priemyselná výroba	0,2
Dodávka vody, čistenie a odvod...	0,4
Stavebníctvo	9,3
Veľkoobchod a maloobchod, oprava...	27,2
Doprava a skladovanie	8,0
Ubytovacie a stravovacie služby	4,3
Informácie a komunikácia	2,8
Finančné a poisťovacie činnosti	0,4
Činnosti v oblasti nehnuteľností	3,0
Odborné, vedecké a technické činnosti	11,0
Administratívne a podporné služby	2,8
Vzdelávanie	0,4
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	6,5
Umenie, zábava a rekreácia	0,9
Ostatné činnosti	1,1

Prameň: www.statistics.sk

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo dokumentuje obrázok 4. Tu môžeme vidieť, že z obcí Hrabičov bolo v roku 2021 v predproduktívnom veku od 0 do 14 rokov spolu 15,30% EAO, v produktívnom veku od 15 do 64 rokov EAO spolu 65,48% a v poproduktívnom veku (65 a viac) bolo spolu 19,22% EAO.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

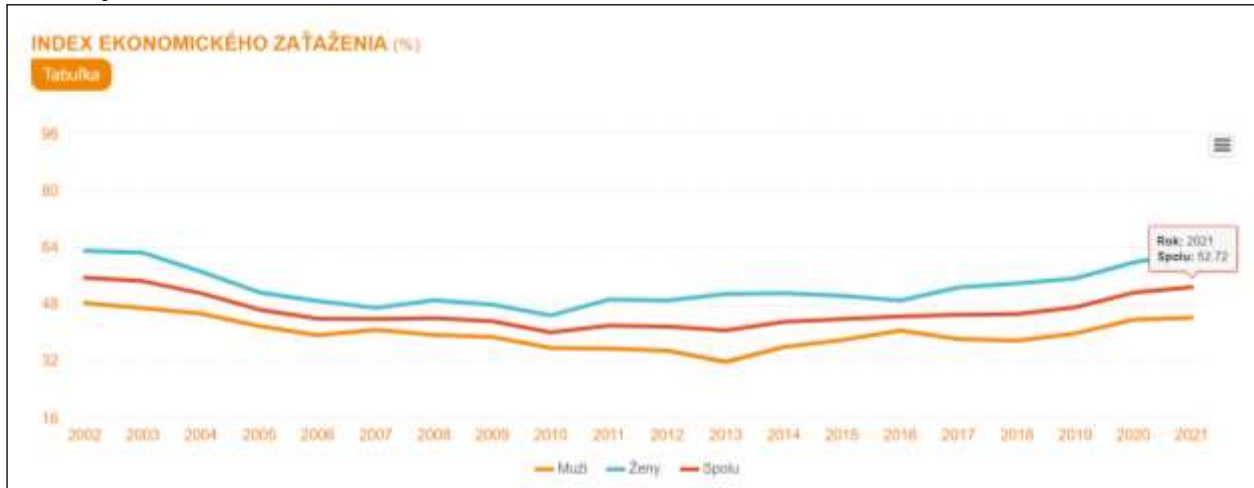

Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Obrázok 4 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo z obce Hrabičov k 31.12.2021

Index ekonomického zaťaženia

Počet osôb v predproduktívnom a poproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku. Zvyčajne sa vyjadruje v percentách. V obci Hrabičov index ekonomického zaťaženia zobrazuje obrázok 5.

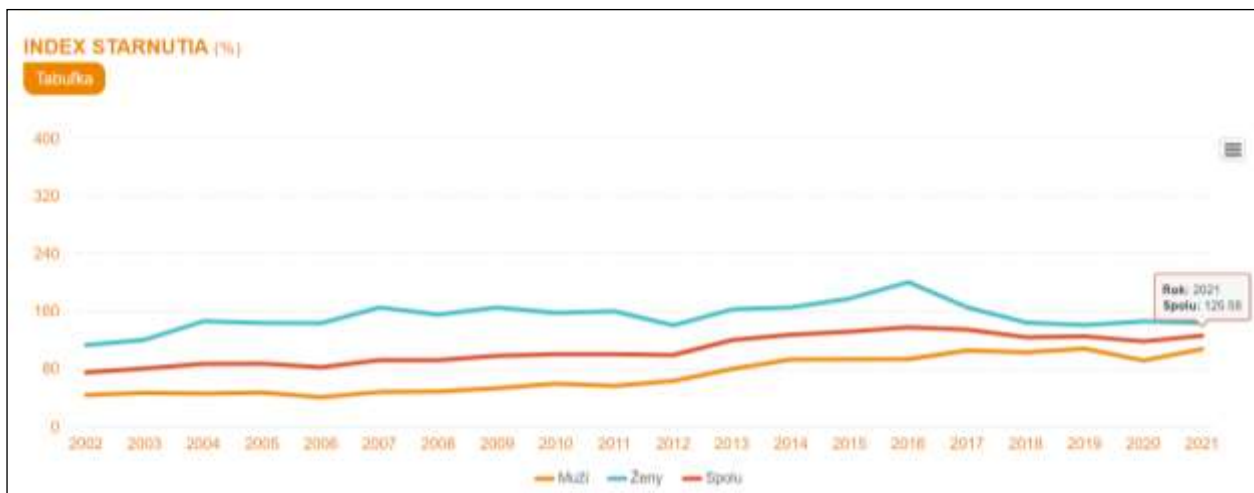
Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Obrázok 5 Index ekonomického zaťaženia v obci Hrabičov

Index ekonomického zaťaženia v obci Hrabičov dosiahol spolu 52,72%.

Index starnutia

Index starnutia vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v predproduktívnom veku. Zvyčajne sa vyjadruje v percentách (viď. obrázok 6).

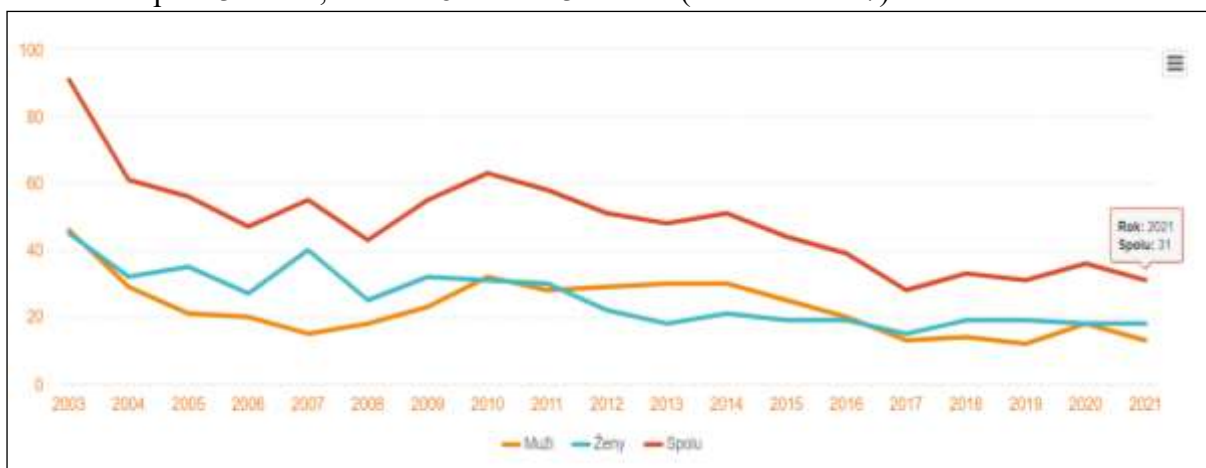
Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Obrázok 6 Index starnutia obyvateľstva v obci Hradičovo k 31.12.2021

V obci Hradičovo index starnutia obyvateľstva dosiahol v roku 2021 spolu 125,58%. Z toho u žien tento index predstavuje 143,18% a u mužov 107,14%.

Nezamestnanosť obyvateľstva

Obec Hradičovo je charakteristická nízkym počtom pracovných príležitostí a vysokým percentom nezamestnanosti, čo bolo spôsobené hlavne v dôsledku ekonomickej krízy, ktorá nastala v roku 2010 a v dôsledku pandémie Covid 19 v rokoch 2021 až 2022. Dlhodobú nezamestnanosť v tejto oblasti spôsobila nielen nedostatočná ekonomická infraštruktúra tejto oblasti, ale i značná migračná rigidita týchto osôb, nepružnosť trhu práce, nežiadaná socio-profesná štruktúra a niekedy i subjektívna neochota integrácie do trhu práce spôsobená nemotivujúcim rozdielom medzi minimálnou mzdou a výškou podpory v nezamestnanosti. V obci Hradičovo sa ku koncu roka 2021 o zamestnanie uchádzalo spolu 31 osôb, z toho 18 žien a 13 mužov (vid'. obrázok 7).

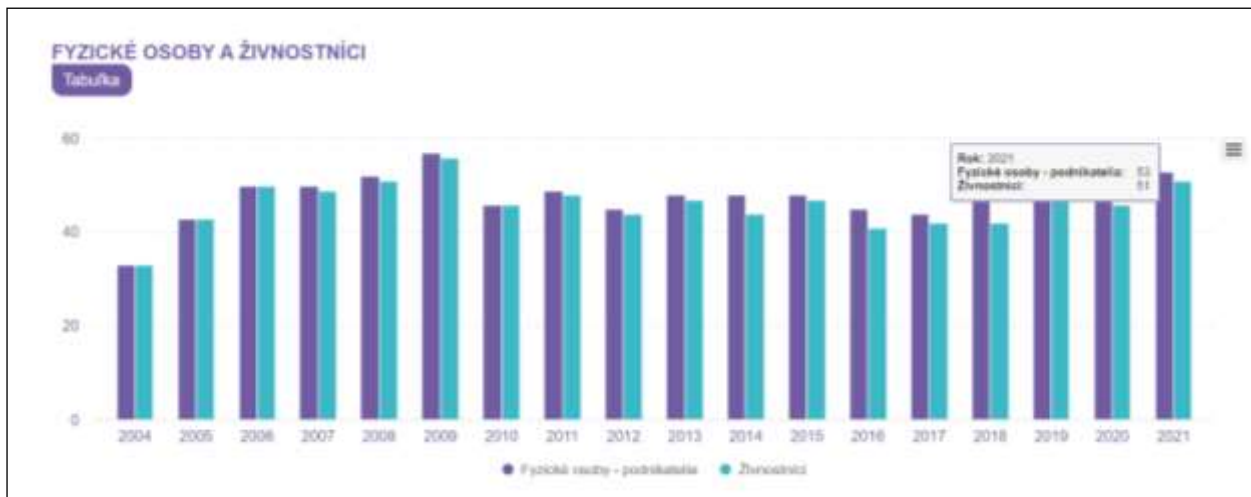

Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Obrázok 7 Počet uchádzačov o zamestnanie z obce Hradičovo k 31.12.2021

V obci Hrabíčov sa nachádza 6 právnických osôb. Z toho je 5 ziskových podnikateľských subjektov a 1 nezisková organizácia. Počet fyzických osôb a živnostníkov zobrazuje obrázok 8.

Prameň: <https://mojaobec.statistics.sk/html/sk.html>

Obrázok 8 Počet fyzických osôb a živnostníkov v obci Hrabíčov k 31.12.2021

V obci Hrabíčov podniká spolu 53 fyzických osôb (podnikateľov) a 51 živnostníkov.

Miera evidovanej nezamestnanosti v rámci Banskobystrického kraja je 9,16 %. Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Žarnovica je v súčasnosti 7,95 %. (Prameň: <https://www.podporavnezamestnanosti.sk/nezamestnanost.php>)

4.3 Technická vybavenosť obce Hrabíčov

Bývanie je uznané ako základná ľudská potreba, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. V štruktúre osídlenia plní obec Hrabíčov primárne obytnú funkciu.

4.3.1 Bytová a technická infraštruktúra obce

Stav domového a bytového fondu obyvateľov v obci Hrabíčov nám odpovedá, do akej miery sú obývané jednotlivé časti obce vrátane kopaníc, či samotného jadra. V jednotlivých kopaniaciach sme na základe terénneho zmapovania zistili, že jednotlivé domčeky sú buď určené na rekreáciu, alebo nespôsobilé na bývanie a najviac domov sme zaznamenali opustených s nezistenou obývanosťou. V obci sa nachádza celkovo 167 rodinných domov. Stav domového fondu obyvateľov zobrazuje tabuľka 9.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV
NA ROKY 2023 – 2028

Tabuľka 9 Stav domového fondu obyvateľov obce Hradičov z roku 2022

Obec	rodinné domy	bytové domy	určené na rekreáciu	uvoľnené na prestavbu	nespôsobilé na bývanie	s nezistenou obývanosťou (opustené)
Hradičov	167	1	50	2	2	59

Zdroj: ŠSÚ- Krajská správa v Banskej Bystrici
Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023

Najhustejšie osídlené časti v obci majú dobre vybavenú infraštruktúru (nachádza sa tu vodovod, plyn, obchod, cestná sieť, elektrina, kultúrny dom, pošta, atď.). V centrálnej časti je 70 % obyvateľov napojených na verejný vodovod. V obci je sčasti vybudovaná kanalizácia. Obec spravuje 19,5 km obecných komunikácií, 7,8 km obecného rozhlasu a 8,6 verejného osvetlenia. V rámci tejto podkapitoly podávame prehľad o vybavenosti obce službami (stav 2023) (viď. tabuľka 10).

Tabuľka 10 Vybavenosť obce Hradičov službami (stav 2023)

Technická vybavenosť	Obec Hradičov/hodnota
kultúrny dom/osvetové stredisko	áno
obecný úrad	áno
predajňa potravinárskeho tovaru (Jednota COOP)	áno
pohostinné odbytové stredisko	áno
predajňa nepotravinárskeho tovaru	nie
dom smútku	áno
kostol/kaplnka	áno
farský úrad	áno
plyn	áno
vodovod	áno
kanalizácia	čistočne
základná škola	nie
materská škola	áno
verejná knižnica	áno
poštový úrad	áno
hasičská zbrojnica	áno
internet	áno
lekáreň	nie
ihrisko	áno

Prameň: Obecný úrad Hradičov, 2023
Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2023

V štruktúre bývania v obci Hradičov dominuje bývanie v rodinných domoch. Zo služieb športovo-rekreačného zamerania k najdominantnejším patrí futbalové ihrisko. V okolí sa nachádza niekoľko ubytovacích zariadení, napr. chata Kollárová, rekreačné stredisko Riečky, v obci Ostrý Grúň Dopravárik.

Plynárenské zariadenia

Plynárenské zariadenia riadi zákon 656/2004 Z. z. o energetike. Podľa vyjadrenia SSP a.s. Bratislava riešeným územím prechádza časť trasy VTL plynovodu DN 500. V Hrabičove sa nachádza plynový rozvod avšak na rôznej úrovni, čo vyplýva jednak z dopytu obyvateľov a jednak z charakteru osídlenia. Niektoré domy sú pre nedostupnosť a neekonomickosť pripojenia z plynofikácie vylúčené. Plynofikácia obce z roku 2000 výrazne prispela k zvýšeniu kvality ovzdušia, pretože v domácnostiach sa prevažne vykurovalo a aj vykuruje samostatne s využívaním kotlov ústredného kúrenia a využívaním iných zdrojov tepla cez zariadenia na plyn, drevo, uhlie a pod., pričom dochádza k lokálnemu znečisťovaniu ovzdušia.

Telekomunikačné vedenie a služby

Telekomunikačné vedenie usmerňuje zákon č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách. Riešeným územím prechádza časť miestneho telekomunikačného kábla (MOK) a časť optického kábla. V zmysle zákona akékoľvek zemné práce bližšie ako 1 m od PTZ (v ochrannom pásme 1,5 m) vykonávať ručne, nad trasou PTZ dodržiavať prechádzania ťažkými vozidlami, kým sa nevykoná ochrana proti mechanickému poškodeniu.

Pokrytie mobilných operátorov je nasledovné T - mobile 70 %, Orange 60 %, O₂ 40 %. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na internet prostredníctvom internetu NB sieť, prípadne prostredníctvom mobilných operátorov. Do budúcnosti sa ráta s rozšírením pokrytia územia obce bezdrôtovým miestnym rozhlasom a bezdrôtovým wi-fi pripojením. V obci nechýba ani klasický, káblový telefónny rozvod. V obci chýba vysokorýchlostný internet. Obec internet využíva cez Obecné siete Nová Baňa.

Miestny rozhlas

Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu. Od budovy OU je rozvod vedený na stĺpoch, na ktorých sú upevnené reproduktory. Vedenie miestneho rozhlasu tiahne pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súběžne s telefónnym vedením a vedením NN.

Elektrická sieť

Obec je zásobovaná elektrickou energiou z Banskobystrického kraja, konkrétne z transformovaná 110/22 kV v Žarnovici. Vzhľadom na vzrastajúcu spotrebu elektrickej energie môžeme konštatovať, že dnešné rozvody prestanú byť postačujúce a bude potrebné ich v obci posilniť a rozšíriť.

Zásobovanie pitnou vodou

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. Obec má vybudovaný rozvod pitnej vody. V obci bude v budúcnosti prebiehať rekonštrukcia vodovodu. Zatiaľ je vodovod v dobrom technicko stave. V obci sa nachádza niekoľko obecných studní, ktoré prechádzajú rekonštrukciami a hygienickými opatreniami podľa potreby.

Odkanalizovanie

Odkanalizovanie v obci je zabezpečené prostredníctvom čističky odpadových vôd (ČOV) a septikmi. ČOV sa postupne budú zavádzať do každej domácnosti. Nové rodinné

domy a bytovka majú vybudované ČOV a riešia sa v obci aj čistenie splaškových odpadových vôd z napojených nehnuteľností. Vyčistené vody sú odvádzané do existujúcej dažďovej kanalizácie do recipientu v obci, alebo cez filtračnú vsakovaciu šachtu do spodných vôd.

4.3.2 Zdravotnícka infraštruktúra

V obci sa nenachádza zdravotnícke zariadenie, obyvatelia obce využívajú služby zdravotníckych zariadení prevažne v blízko susediacich mestách Nová Baňa a Žarnovica. Lekárska pohotovostná služba sa nachádza v Žiari nad Hronom a v meste Žarnovica.

Subjekty a poskytovatelia zdravotníckych služieb v okrese

V roku 2008 bola zrušená nemocnica v Novej Bani, čo skomplikovalo pacientom dostupnosť zdravotnej starostlivosti, pretože musia cestovať do nemocníc, ktoré sú najbližšie umiestnené v Žiari nad Hronom, vo Zvolene, v Zlatých Moravciach, v Leviciach, Banskej Štiavnici a v Banskej Bystrici.

Akútnu a neodkladnú zdravotnú starostlivosť poskytujú Rýchla lekárska pomoc v Novej Bani a Rýchla zdravotná pomoc v Žarnovici. Zdravotnú starostlivosť v meste Nová Baňa zabezpečuje viacero všeobecných a odborných súkromných lekárov, ktorí poskytujú základné zdravotné ošetrovanie: - zubné ambulancie (počet: 7) - praktickí lekári pre dospelých (počet: 7) - praktickí lekári pre deti a dorast (počet: 3) - gynekologické ambulancie (počet: 2) - interná a kardiologická ambulancia (počet: 1) - očná ambulancia (počet: 1) - psychiatrická ambulancia (počet: 1) - pľúcna ambulancia (počet:1) - alergologická ambulancia (počet:1) - kožná ambulancia (počet:1) - diabetologická ambulancia (počet: 1) - všeobecná ambulancia pre dospelých (počet:1) - všeobecná ambulancia pre deti (počet:1) - chirurgická ambulancia (počet:1) - ORL ambulancia (počet:1).

Ambulancie lekárov nie sú sústredené na jednom mieste, ale vo viacerých objektoch, napr. v areáli bývalej nemocnice, v budove spoločnosti Mediform, Poliklinika, Nová Baňa, Cintorínska 20, prípadne sú ambulancie umiestnené v súkromných rodinnom dome poskytovateľa. Okrem toho v meste Nová Baňa je v prevádzke jedno súkromné laboratórium, röntgenové a sonografické pracovisko, jedno rehabilitačné oddelenie vrátane ambulancie a jedna Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti ADOS-BONA FIDE, s.r.o.. V meste sa nachádzajú 4 lekárne: - Lekáreň Medea - Lekáreň Horná S - Lekáreň Horná V - Lekáreň Dr. Max Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Zameranie a koncentrácia týchto zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zodpovednosti za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. Veľkou pomocou pre osamelých občanov, o ktorých sa nemá kto postarať v starobe, je zabezpečovanie opatrovateľskej služby v zmysle zákona o sociálnej pomoci.

Zdravotná starostlivosť o obyvateľov na území obce. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej

techniky a personálneho obsadenia obslužných činností. Výhodou sú existujúce zariadenia v okolí. Investície obce by mali byť zamerané zvyšovanie kvality sociálnych služieb a na rozvoj ambulantných a terénnych sociálnych služieb. (Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie, 2023).

4.3.3 Sociálna infraštruktúra

Sociálne služby sa poskytujú iba v existujúci zariadeniach sociálnych služieb, ktoré sú zriadené v okrese Žarnovica a v okolí. Ich zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálnu pomoc v zmysle zákona NR SR č. 195/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov. V oblasti zariadení vybavenosti sociálnej starostlivosti nie je v obci špecializované komplexné zariadenie. Poskytované sociálne služby sú doteraz v obci regulované celým radom zákonov a usmernení - počnúc ústavou Slovenskej republiky, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine, zákonom č.195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, zákonom č.305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a sociálnej kuratele končiac Občianskym zákonníkom, či mnohými Všeobecne záväznými nariadeniami obce. Obec považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

Sociálne znevýhodnené skupiny v obci Hrabičov môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež
- d) zamestnanci s nízkym vzdelaním
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

Občania nad 60 rokov tvoria najväčšiu skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby. Keď porovnáme jednotlivé roky, tak vidíme, že počet ľudí predproduktívneho veku stále klesá a počet poproduktívnych stále narastá a prevyšuje počet predproduktívnych. Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu v blízkej budúcnosti permanentne potrebovať cca 10 rodín a umiestnenie v sociálnom zariadení cca 20 obyvateľov.

Obec Hrabičov obyvateľom obce, ktorý sú odkázaní na sociálnu starostlivosť a ktorých sociálna odkázanosť vyžaduje umiestnenie v domove sociálnych služieb na tieto služby využíva **Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Oáza a Domov dôchodcov v Banskej Štiavnici a pod.**

Je pre klientov, odkázaných na sociálnu starostlivosť náhradou za prirodzené prostredie v rodine a preto je zabezpečovanie sociálnych služieb nasmerované na individuálne potreby, požiadavky a zdravotné možnosti jednotlivých klientov. Súčasťou sociálnej starostlivosti je kultúrno-zaujmová činnosť. Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Oáza má sídlo na Tekovskej Breznici č. 730. Ubytovacia kapacita je 64 miest v zariadení pre seniorov. Klienti sú ubytovaní v dvoj- posteľových izbách, ktoré sú vybavené sprchovacím kútom, s umývadlom. WC je na každej chodbe samostatné pre mužov a samostatné pre ženy. Bezbariérový prístup je zabezpečený

osobným veľkokapacitným výtahom. Kapacita prízemnia pavilónu A pozostáva z 10 ubytovacích dvojposteľových izieb, jedálne, spoločenskej miestnosti a z výdajne stravy. Ubytovacia kapacita poschodia pavilónu A pozostáva z 12 izieb so sprchou a umývadlom (z toho 11-dvojlôžkových a 1-jednolôžkovej izby), jedálne, spoločenskej miestnosti, výdajne stravy a výtahu stravy. Poschodie pavilónu B obsahuje 11 dvojlôžkových izieb s kapacitou 22 klientov. Zariadenie má vlastnú kuchyňu a práčovňu. Súčasťou budovy je aj „zimná záhrada“ zriadená na rôzne kultúrno-spoločenské podujatia a ako návštevná miestnosť. Strava sa podáva v jedálni, kde má každý klient vopred určené miesto. O klientov zariadenia sa starajú 2 zdravotné asistentky a 13 opatrovateliek. Nepretržitú 24-hodinovú starostlivosť poskytuje kompetentný personál zdravotníckeho úseku. Jedenkrát týždenne navštevuje zariadenie zmluvný lekár, v naliehavých prípadoch prichádza i častejšie. Okrem potrieb týkajúcich sa stravy, bývania a zaopatrenia je klientom zabezpečovaná aj sociálna starostlivosť zahrňujúca aj záujmovú a kultúrnu činnosť. V rámci individuálnych plánov rozvoja osobnosti sa sociálna pracovníčka snaží o individuálny prístup ku každému z klientov a o maximálne možné udržanie ich samostatnosti. Podporuje ich záujmy, čím ich aktivizuje a zároveň motivuje k novým činnostiam. Klienti sa podľa svojich možností spolupodieľajú na organizovaní života v zariadení, čo personál zariadenia veľmi podporuje. Spestrením každodenného života sú pre klientov zariadenia najmä spoločné oslavy, kultúrne podujatia, výlety. Spoločným cieľom zamestnancov zariadenia je čo najviac pripodobniť život klientov v zariadení životu v rodinnom prostredí. Medzi každodenné aktivity patrí motivácia klientov k nenáročným prácam a starostlivosti o svoje potreby, vykonávanie seba obslužných prác, odstránenie pasivity a nezájmu obyvateľov o každodenné činnosti, ktoré v minulosti pravidelne vykonávali vo svojom prirodzenom prostredí, napr. ustielanie lôžka, pravidelný kúpeľ, udržanie poriadku vo svojej skrini, okolí. Všetky tieto aktivity sa uskutočňujú za spolupráce sociálnej pracovníčky, prípadne službukonajúcej sestry.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Domácu opatrovateľskú službu obec občanom nezabezpečuje.

Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu potrebovať viac prijímateľov ako v súčasnosti. V obci Hrabičov sa nachádza niekoľko osôb, ktoré majú alebo ešte len chcú opatrovateľský kurz. Opatrovateľská služba sa v súčasnosti v obci neposkytuje. Zabezpečovať sociálnu pomoc obec Hrabičov zabezpečuje cez Sociálny podnik.

Samostatná jedáleň pre dôchodcov v obci nie je vybudovaná. Zatiaľ o stravovanie zo sociálne slabších rodín a zo strany seniorov obec nepožiadala. Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady za obyvateľa obce umiestneného v sociálnom zariadení, ani za stravovanie. Bezbariérovosť v obci je riešená na Obecný úrad, poštu, do kostola a do potravín.

Sociálny podnik

V rámci Kľakovského regiónu obec Horné Hámre v spolupráci aj s obcou Hradičov dňa 14.06.2022 zriadila registrovaný sociálny podnik, ktorý je obchodnou spoločnosťou s ručením obmedzeným so 100-percentnou majetkovou účasťou Obce Horné Hámre. Spoločnosť bola založená za účelom efektívneho a hospodárneho poskytovania služieb obciam Horné Hámre, Župkov, Hradičov, Kľak, občanom, samosprávam a organizáciám. Predmetom podnikateľskej činnosti tohto registrovaného sociálneho podniku sú primárne komunálne služby spojené s údržbou a správou miestnych komunikácií, verejných priestranstiev a zelene – kosenie, starostlivosť o zeleň, kosenie a čistenie cintorína, udržiavanie čistoty verejných priestranstiev, separácia odpadu a čistenie priestranstiev po hromadných podujatiach, údržba a správa majetku obcí Horné Hámre, Župkov, Hradičov a Kľak, ale aj prípravné práce k realizácii stavieb ako aj drobné stavebné práce. V zimnom období to je zimná údržba miestnych komunikácií a verejných priestranstiev. Ďalšie podnikateľské činnosti sú zamerané na poskytovanie služieb občanom obcí.

Sociálny podnik s rozvojom podnikania poskytuje pohrebné služby občanom obce Horné Hámre a neskôr bude tieto služby poskytovať aj celému mikroregiónu, ktoré sú spojené aj s kopaním hrobov a údržbou cintorínov tak, aby bolo postupne možné dosiahnuť jednotný charakter cintorínov v obciach. Zároveň, ak vyplynie zo znalostí starostov jednotlivých obcí záujem občanov o služby starostlivosti o domácnosť a záhradu, bude sociálny podnik zabezpečovať aj takéto drobné práce. Nakoľko majú obce dostatočné vlastné priestory ako aj technické vybavenie, založili sociálny podnik najmä s cieľom adaptácie znevýhodnených a zraniteľných osôb, ktoré majú obmedzené a sťažené uplatnenie na trhu práce ako aj všeobecne spoločenské uplatnenie. Takouto činnosťou sú pokryté potreby nielen obce Horné Hámre ale aj ostatných obcí v mikroregióne a to v rozsahu stanovených činností nevyhnutných pre efektívny chod samosprávy a spokojnosť jej obyvateľov. Týmto sa súčasne očakáva skvalitnenie života občanov a aj vyššia miera kvality poskytovaných služieb všetkým občanom regiónu.

Výnimočnosť služby pre zapojené obce spočíva v ekonomickom aj sociálnom efekte. Na jednej strane sú ponúkané služby vykonávané vlastnými občanmi a obyvateľmi, najmä znevýhodnenými, ktorí spĺňajú potrebné požiadavky, súčasne sa adaptujú a stabilizujú na trhu práce. Napriek ich znevýhodneniu a zraniteľnosti sa sociálny podnik snaží vytvoriť im podmienky na vlastné uplatnenie a realizáciu vo vlastnom prostredí, čo prispieva k ich začleneniu sa do spoločenského života a upevneniu komunity v rámci jednotlivých obcí či mikroregiónu. Na druhej strane sú služby poskytované sociálnym podnikom obciam ekonomicky výhodnejšie ako zabezpečovanie týchto služieb jednotlivými obcami samostatne. Týmto sú trvale dlhodobo a udržateľne vytvárané príjmy spoločnosti zo širokého spektra ponúkaných služieb a činností, ktoré samosprávy musia zabezpečiť, plniť a vykonávať na dennej báze.

Positívny sociálny vplyv spoločnosť ako registrovaný integračný sociálny podnik dosahuje predovšetkým zamestnávaním 10 znevýhodnených zamestnancov. Sociálny vplyv bude taktiež dosahovaný špecializáciou znevýhodnených zamestnancov vďaka možnosti zúčastňovať sa na školeniach a rekvalifikačných kurzoch, ktoré budú v plnej miere hradené zo zisku sociálneho podniku. Súčasne budú získavať komunikačné a ostatné schopnosti, ktoré vylúčením z trhu práce nemali možnosť absolvovať a zdokonaľovať sa. Vďaka zamestnaniu sa v obecnom sociálnom podniku dochádza u znevýhodnených a zraniteľných osôb k umožneniu zmysluplného zúčastňovania sa na sociálnom,

ekonomickom či politickom živote, čoho dôsledkom nie je ich materiálna a duchovná deprivácia a chudoba a tak bude dosahovaný pozitívny sociálny vplyv u takýchto osôb.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

- VZN o poskytovaní sociálnych služieb v obci.
- Využívať služby cez obecné sociálne podniky v regióne, čím bude zabezpečovaná terénna opatrovateľská a individuálna sociálna služba pre obyvateľov obce Hrabíčov.

4.3.4 Priemysel a podnikateľské subjekty v obci Hrabíčov

V súčasnosti prevažná väčšina zamestnaných EAO dochádza za prácou do najbližších miest, ako Nová Baňa, Žarnovica, Žiar nad Hronom, Levice a pod. Okres Žarnovica možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie, ale aj z prevládajúcej orientácie výroby a štruktúry výrobných odvetví rozčleniť na niekoľko podcelkov, reprezentovaných jednotlivými obcami. K priemyselne rozvinutejším mestám patrí mesto Žarnovica a slabšie diverzifikovaná je priemyselná výroba v obciach Hodruša - Hámre, Ostrý Grúň, Veľká Lehota, Hronský Beňadik, Brehy, Tekovská Breznica. Slabá industriálna základňa je i v obci Rudno nad Hronom, Hrabíčov, Píla, Veľké Pole a Orovnica.

Jednotlivé priemyselné odvetvia sú predstavované nasledovnými podnikmi:

Strojársky priemysel:

- Illichman, a.s., Žarnovica,
- Neuman Alumimium Fliesspresswerk, s.r.o., Žarnovica,
- KOVACO, s.r.o, Veľká Lehota, ToMaC, s.r.o. Hodruša – Hámre.

Drevospracujúci priemysel:

- A.N.B.a.s., Žarnovica,
- RAIL WAIS s.r.o., Bratislava,
- prevádzka Ostrý Grúň, TKC, s.r.o., Žarnovica,
- FTC, a.s. Nová Baňa,

Výroba stavebných hmôt:

- IZOMAT, a.s. Nová Baňa

Chemický priemysel:

- ZIN – KOVO, Hronský Beňadik,
- CMK, s.r.o., Žarnovica,
- KTO Slovakia, s.r.o., Hodruša – Hámre,

Baníctvo a hutníctvo:

- Slovenská banská, s.r.o., Hodruša Hámre,

Nosné odvetvia priemyslu sú: Žarnovica Drevársky priemysel, potravinársky priemysel, strojársky priemysel Nová Baňa, poľnohospodárska výroba, drevársky priemysel a spotrebný priemysel.

Z hľadiska územného rozvoja obcí, kde obce disponujú areálmi, zariadeniami i pozemkami, ktoré sú už využívané, alebo sú pripravené pre rozvoj, začína sa rozvíjať stavebnotechnický potenciál. Nakoľko ekonomická štruktúra sa v obci Hrabíčov začína diverzifikovať a klesá podiel agrosektoru ako základnej výrobnjej bázy, začínajú sa presadzovať nepoľnohospodárske aktivity ako je cestovný ruch a agroturizmus.

V obci pracujú tieto podnikateľské subjekty:

1. Strojárstvo p. Varsa a syn

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV
NA ROKY 2023–2028**

2. Stolárstvo - p. Beňo
3. Predaj ovčieho syra, bryndze, žinčice a ovčích výrobkov - Ing. Búci Robert
4. Včelárstvo p. Uram Tibor
5. JADEZIT- Predaj z dvora (domáce džemy, lekváre, krémy, nakladané syry a pod.) Zita Smítková

5. IDENTIFIKÁCIA A ANALÝZA CIEĽOVÝCH SKUPÍN PRÍJEMCOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI

5.1 Cieľové skupiny podľa sociálnej indikácie a identifikácia problémov

Dňa 14.03.2023 sa uskutočnilo úvodné stretnutie k tvorbe KPSS so starostom obce Hrabičov, ktorý jednotlivé návrhy predloží na odborné posúdenie poslancom obecného zastupiteľstva v obci. Bolo potrebné vyšpecifikovať hlavné cieľové skupiny obyvateľov, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť. V mesiaci marec bol KPSS predložený na pripomienkovanie a pripomienky sú zapracované následne do pripraveného dokumentu, ktorý je predkladaný na schválenie.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu je možné usúdiť, že čoraz viac občanov bude potrebovať sociálnu pomoc a sociálnu starostlivosť.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež
- d) zamestnanci s nízkym vzdelaním
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností bude snažiť kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

1. Seniori

Cieľovú skupinu seniorov predstavujú občania dôchodkového veku. Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny seniorov, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb. Zloženie skupiny seniorov je napriek uvedenej charakteristike veľmi rôznorodé, závislé na individuálnom zdravotnom stave, sociálnych kontaktoch, vitalite a životnom postoji každého jedinca. Z hľadiska početnosti ide o sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu sa do percentuálneho nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity (predproduktívnej a produktívnej) ako aj celkovému nominálnemu rastu jej príslušníkov. V súčasnom období sa prejavuje zvýšená potreba sociálnych služieb pre seniorov.

Charakteristickým znakom tejto cieľovej skupiny je:

- *zhoršujúci sa zdravotný stav a rast miery chorobnosti* (počnúc zhoršenou pohyblivosťou, väčšou únavou až po vážne zdravotné problémy a invaliditu) a tým zvyšujúca sa závislosť na sociálnej pomoci,
- *menšie ekonomické a finančné možnosti seniorov* spôsobené jednak nízkym príjmom v dôchodkovom veku alebo vdovstvom (strata dôchodku partnera a problémy pri platení mesačných výdavkov a pod.),

- *úbytok sociálnych kontaktov* spôsobený aj dvoma vyššie uvedenými dôvodmi, ale aj ovdovením, vrátane bezdetných seniorov, čím prichádza k sociálnemu vylúčeniu.

Aj napriek vyšpecifikovaniu vyššie spomínaných charakteristík skupina seniorov netvorí homogénnu skupinu. Rozdiely sú dané vekom, zdravotným stavom a podmienkami v akých žijú svoj život. Nie je jednoduché stanoviť a naformulovať opatrenia, ktoré by riešili problematiku seniorov a pritom rešpektovali špecifiká všetkých skupín dôchodcov. V obci môžeme očakávať, že sa v budúcnosti bude zvyšovať populácia staršieho obyvateľstva, nakoľko z demografického zisťovania sme zistili, že v obci je nízka natalita a zvyšujúca sa mortalita.

SWOT analýzu tejto cieľovej skupiny sprehl'adňuje tabuľka číslo 11.

Tabuľka 11 SWOT analýza poskytovania a zabezpečovania sociálnych služieb seniorom

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Poskytovanie terénnej a opatrovateľskej služby v domácnosti, prepravná služba, stravovanie pre dôchodcov, sociálne poradenstvo, požičiavanie kompenzačných pomôcok v domove pre seniorov Oáza v Tekovskej Breznici, v Samaritánke n. o. v Žarnovici a v DD v Novej Bani• Kvalita a dostupnosť pobytových a ambulantných sociálnych služieb v okrese (n. o. Samaritánka).• Existujúca sieť sociálnych služieb v okrese.	<ul style="list-style-type: none">• Ukončenie národného projektu opatrovateľskej služby, služba je pre občanov dôležitá.• Chýba rozvoz stravy do domácností občanov, ktorí majú obmedzený pohyb.• Málo informácií o možnostiach využitia potrebných sociálnych služieb.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• Možnosť čerpania financií z VÚC, operačných programov.• Existujúce zariadenie Samaritánka n. o., Oáza n. o.,• Aktívni seniori a ich záujem o riešenie problémov v sociálnej oblasti.• Denný stacionár pre seniorov v obci.	<ul style="list-style-type: none">• Demografický vývoj, meniaci sa legislatíva, nedostatok financií na financovanie sociálnych služieb.• Málo odborných lekárov v okrese Žarnovica.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2023

Špecifické princípy pre poskytovanie sociálnych služieb seniorom by mali vychádzať z nasledovných východísk:

- prednostné poskytovanie a podporovanie pomoci v prirodzenom sociálnom prostredí (domáca opatrovateľská služba, príspevok za opatrovanie),
- prednostné poskytovanie terénnej, prípadne ambulantnej formy sociálnej služby, pred pobytovou formou sociálnej služby pre seniorov,
- potreba finančnej a priestorovej dostupnosti predovšetkým terénnych a ambulantných sociálnych služieb (výška úhrad, rozmiestnenie a bezbariérovosť),
- potreba dostatočnej kapacity v zodpovedajúcej kvalite pobytových sociálnych služieb (služba musí reagovať na meniace sa potreby seniorov, možnosť využitia pobytových sociálnych služieb v regióne, z dôvodu umožnenia lepšieho kontaktu s rodinnými príslušníkmi).

Pri tejto cieľovej skupine by bolo vhodné zriadiť prevádzku denného centra pre seniorov a vyriešiť problémy spojené s poskytovaním a zabezpečovaním sociálnych

služieb pre seniorov v rôznych typoch zariadení, kde bude prebiehať sociálna rehabilitácia, opatrovateľská služba a ostatné špecializované služby. Je potrebné v zmysle zákonných možností finančne podporiť zachovanie neverejného poskytovateľa a hľadať možnosti na ďalšie rozšírenie kapacity poskytovaných služieb pre nových klientov.

Definovanie hlavného problému:

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc,
- chýba terénna sociálna služba ,
- osamelí seniori so zdravotnými problémami,
- nízka kapacita ubytovacích zariadení u poskytovateľov sociálnych služieb,

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba predstavuje starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah poskytovania sociálnych služieb je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Domácu opatrovateľskú službu obec Hradičov občanom nezabezpečuje, ale do budúcnosti uvažuje formou terénnej opatrovateľskej služby zabezpečovať cez profesionálne opatrovateľky, ktoré o túto prácu v obci prejavia záujem.

Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu potrebovať viac prijímateľov. Bude potrebné vyškoliť opatrovateľov z obyvateľov obce.

Samostatná jedáleň pre dôchodcov v obci nie je vybudovaná.

Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady na obyvateľa obce umiestneného v žiadnom zo sociálnych zariadení. Bezbariérovosť v obci je postačujúco riešená.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

- VZN o poskytovaní sociálnych služieb v obci.
- Vyškoliť vhodných kandidátov na opatrovateľskú službu v obci pre nasledujúce roky.

2. Občania so zdravotným postihnutím

Zdravotné postihnutie je okolnosťou, ktorá podstatne ovplyvňuje kvalitu života jedinca a kladie na neho a jeho okolie značné nároky. Okrem zdravotných a duševných problémov so sebou často prináša i sociálny handicap, pretože človeku bráni vykonávať niektoré aktivity, žiť bežným spôsobom života a to v konečnom dôsledku môže viesť až k úplnej sociálnej izolácii. Ide o skupinu občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré je buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy. Podľa charakteru postihnutia možno občanov so zdravotným postihnutím zaradiť do piatich kategórií:

- *mentálne a psychické postihnutie,*
- *zmyslové postihnutie (zraku, sluchu a reči),*
- *postihnutie pohybového aparátu,*

- *kombinované postihnutia,*
- *ostatné postihnutia.*

Každá z vyššie uvedených kategórií postihnutia má rozdielne dopady a sociálne následky a tým sú špecifické aj formy a potreby pomoci pri ich uspokojovaní. Tvoria preto významnú skupiny užívateľov sociálnych služieb. Hlavným cieľom v tejto oblasti je vytvárať také podmienky pre život zdravotne postihnutých v území, aby boli všemožne podporovaní a mohli byť čo najviac integrovaní do spoločnosti, získavali dostatok potrebných informácií, odstraňovali sa u nich technické, psychické i sociálne bariéry.

Pri tejto cieľovej skupine ide o občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zlého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, ktoré je buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Podľa klasifikácie Svetovej zdravotníckej organizácie a z hľadiska kritérií charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do nasledujúcich základných kategórií:

- **Duševné poruchy** - poruchy intelektu (mentálne poruchy) - psychiatrické poruchy;
- **Telesné postihnutie** - poruchy zraku, sluchu a reči - poruchy pohybového aparátu - poruchy vnútorných orgánov - civilizačné ochorenia;
- **Kombinované postihnutia** – samotné zaraďovanie obyvateľov sa obvykle realizuje na základe konkrétne stanovených noriem, pričom tieto normy sú značne rozdielne v rámci krajín sveta a často sa menia a upravujú, čo je stav aj v našej legislatíve.

Za hranicou zdravotného postihnutia vo Svetovej správe o zdravotnom postihnutí z roku 2023 je stanovená hranica zdravotného postihnutia na 15 % postihnutia organizmu. Na SR nie je vytvorená národná štatistika o počte občanov so zdravotným postihnutím rozličného druhu a stupňa. Slovenská legislatíva definuje rozličné systémy nahliadania na zdravotné postihnutie podľa rôzneho účelu a rôznych kritérií.

Pre účely zamestnania sa za zdravotne postihnutých ponímajú občania, ktorí majú pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % (sú uznaní za invalidného občana). Takto je to uvedené v § 9 zákona o službách zamestnanosti a § 71 zákona o sociálnom poistení.

Za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím sa považuje taká osoba, ktorej miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %. Sociálny dôsledok ŤZP, čiže ide o znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ŤZP v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok, a ktorá nie je schopná z dôvodu ŤZP konať sama.

SWOT analýzu tejto cieľovej skupiny prináša tabuľka 12.

Tabuľka 12 SWOT analýza- Zdravotne znevýhodnené osoby

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Integrácia detí so zdravotným znevýhodnením na základných a materských školách.• Zabezpečená domáca starostlivosť o ZŤP• Fungujúca požičovňa kompenzačných pomôcok v okrese Žarnovica	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatočná sieť zdravotnej a rehabilitačnej starostlivosti v okrese.• Nedostatočne vytvorené podmienky pre aktivity, ďalšie vzdelávanie, sociálnu rehabilitáciu občanov s ŤZP a nepriaznivým zdravotným stavom počas dňa.• Zlá informovanosť občanov o sociálnych službách, príspevkoch atď.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• Možnosť využiť finančné zdroje z rozpočtu VÚC, z eurofondov, od podnikateľov pôsobiacich na území obce, ktoré by boli vyhradené pre sociálnu oblasť.• Zvýšenie spolupráce medzi miestnymi organizáciami a združeniami	<ul style="list-style-type: none">• Demografický vývoj.• Meniaca sa legislatíva v oblasti sociálnej politiky.• Problematická udržateľnosť realizácie projektov po ich skončení.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2023

V minulosti o zdravotne postihnutých občanov sa v obci staral červený kríž a existovalo v obci i združenie, ktoré svojimi aktivitami sa zameriavalo na takúto činnosť. V sociálnej oblasti si zodpovedne takúto úlohu v súčasnosti plní však obec spolu s ÚPSVaR, takže pokiaľ sa v obci vyskytne nejaký problém, vždy sa nájde riešenie na problémy ktoré sa vyskytnú.

Analýza problémov:

Na základe problémov a následného vyhodnotenia problémov definujeme kľúčové problémy, ktoré zoradila aj pracovná skupina venujúca sa sociálnej oblasti a to podľa závažnosti do nasledovného poradia:

- nedostatočne vytvorené podmienky pre osobnostný rozvoj, podporu samostatnosti občanov ŤZP,
- obmedzené možnosti občanov ŤZP uplatniť sa na trhu práce,
- nedostatočné finančné prostriedky na činnosť s cieľovou skupinou,
- nedostatočná spolupráca a komunikácia medzi organizáciami pracujúcimi s cieľovými skupinami,
- absencia sociálnej rehabilitácie a včasnej intervencie,
- chýbajúce priestory pre stretávanie sa cieľovej skupiny s ostatnými cieľovými skupinami ,
- nedostatočné personálne zabezpečenie na Ústredí sociálnych vecí a rodiny, ako aj pre vykonávanie terénnej sociálnej práce v celom Novobanskom regióne,
- nedostatočná informovanosť o sociálnych službách pre cieľovú skupinu.

V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. V obci sa zatiaľ nenachádzajú takéto priestory, ktoré by boli vhodné na zriadenie chránenej dielne. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore. V obci

nefunguje miestna organizácia zdravotne postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých, bolo by vhodné založiť miestnu organizáciu v obci alebo v obci zriadiť sociálny podnik.

Obec neprispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

- Založiť v rámci Kľakovského regiónu Miestnu organizáciu zdravotne postihnutých osôb.
- V spolupráci MO zdravotne postihnutých a na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba všade budovať bezbariérovosť v obci, najmä v najviac navštevovaných a využívaných miestach.

Definovanie hlavného problému:

- Nedostatočné zabezpečenie sociálnych služieb v Novobanskom regióne pre cieľové skupiny, ktoré sú považované za zdravotne znevýhodnené osoby a nedostatočná miera je aj ich integrácie. Medzi občanov so sociálnymi problémami patria aj občania so spoločenskými problémami. Tejto skupine je tiež potrebné sa venovať.
- V obci chýbajú podmienky pre osobnostný rozvoj, podporu samostatnosti občanov ŤZP, chýba ambulantné poskytovanie sociálnej služby, nie sú dostatočne vytvorené podmienky ani pre uplatnenie na trhu práce.
- Závažným problémom sú finančné prostriedky.

3. Rodiny a matky s deťmi

V tejto cieľovej skupine sú v oblasti starostlivosti a poskytovania služieb zastúpené:

- *matky s maloletými deťmi,*
- *viacdetné rodiny a mladé rodiny,*
- *neúplné rodiny,*
- *matky a ženy, ktoré sú obeťami domáceho násillia.*

Presné údaje o početnosti cieľovej skupiny nie sú, nakoľko sa štatisticky nezisťujú.

Rodina je biosociálna skupina tvorená aspoň jedným rodičom a dieťaťom. Je malou sociálnou skupinou, tvorenou jednotlivcami spätými manželstvom, pokrvným príbuzenstvom alebo adopciou. Členovia rodiny sa riadia ustálenými vzormi správania sa, každý člen rodiny plní určitú sociálnu úlohu. Rodina má reprodukčnú, výchovnú (je to výchovná inštitúcia), ekonomickú (je ekonomickou inštitúciou), ochrannú, emocionálnu funkciu. Rodina ako prostredie, s ktorým sme najviac spätí, nás výrazne ovplyvňuje a my ovplyvňujeme ju. Vytvára vlastné kultúrne prostredie, ktoré formuje osobnosť detí, ale je aj obrazom doby a jej politických, sociálnych, ekonomických, kultúrnych, ekologických a iných podmienok a zásad, je prvá skupina, ktorej členom sa človek stáva hneď po svojom narodení. Myslíme si, že rodina má správne plniť úlohy v oblasti socializácie svojich členov, odovzdávať kultúrne dedičstvo nasledujúcim pokoleniam, realizovať spoločenskú kontrolu nad svojimi príslušníkmi, zaisťovať rovnováhu medzi emocionálnymi potrebami svojich členov, pokiaľ uvedené úlohy, alebo ich časť neplní, hovoríme o nefunkčnej rodine.

Dieťa je nedospelý človek od narodenia do 18 rokov, v širšom zmysle akýkoľvek priamy potomok nejakého rodiča.

Ďalším fenoménom v tejto oblasti je **mládež**. Jedná sa o sociálno-demografickú skupinu obyvateľstva a to vo veku od 15 do 30 rokov. Mládež disponuje charakteristickými črtami a vlastnosťami, špecifickými záujmami a požiadavkami, hodnotovými orientáciami atď., ktoré ju odlišujú od ostatných vekových skupín. Nie je to pritom homogénna skupina, lebo jej postoje, záujmy a požiadavky závisia predovšetkým od príslušnosti mladých ľudí k sociálnej skupine.

V tomto období sa mladí ľudia začleňujú do sveta práce, osvojujú si spoločenské normy a požiadavky, formujú svetonázor, zakladajú rodinu. Mládežníkov definujeme pre špecifické účely na spracovanie KPSS ako osoby, ktoré dovŕšili vek najviac 30 rokov. Do tejto komunity sú zaradené nielen plnohodnotné a fungujúce rodiny, bezproblémové deti a mládež bez určenia vekovej kategórie ktorým je potrebné zabezpečovať voľno časové aktivity, ale predovšetkým aj osamelých rodičov s maloletými deťmi, viacdtné rodiny, mladé rodiny a neúplné rodiny.

Aj pre túto cieľovú skupinu sa vzťahuje rad sociálnych problémov a definujeme ich vo SWOT analýze a v tabuľke číslo 13. V nej poukazujeme na silné a slabé stránky a na príležitosti a ohrozenia.

Tabuľka 13 SWOT analýza sociálno-demografickej skupiny rodina- dieťa-mládež

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">Špeciálna základná škola v Novej Bani (Hrabiny)Existujúci systém podpory pre rodiny v hmotnej núdzi zo strany mesta Nová Baňa a ŽarnovicaČinnosti OcÚ- počas prázdnin sa zameriava na voľnočasové aktivity (prispievateľmi sú na základe zmlúv obce Kľakovského regiónu)V okrese pôsobí Oblastná organizácia Gron, ktorá vyvíja aktivity pre rodiny s deťmi.	<ul style="list-style-type: none">V regióne chýba centrum pre rodinu a klub mládeže.Nedostatočné preventívne aktivity, vzdelávacie programy, slabá komunikácia a organizácia medzi NO.Nedostatok financií pre systematickú finančnú podporu pre organizácie, ktoré pracujú s deťmi.Nepriaznivé situácie v rodinách.Chýba sociálne poradenstvo v krízových sociálnych situáciách.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">Rozvoj motivačných programov pre deti a mládež.Rozvoj nových sociálnych služieb podľa platnej legislatívy.	<ul style="list-style-type: none">Nízka natalita, migrácia mladých ľudí za prácou, vzdelaním.Dlhodobé odlučovanie mládeže od rodín a rodičov v dôsledkoch štúdia na VŠ a kvôli zamestnaniu.Problém s udržateľnosťou projektov - najmä ich financovanie.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2023

Mládež v obci je slabo organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza len v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom. Deti a mládež majú k dispozícii futbalové a multifunkčné ihrisko, takže v obci je možnosť športového využitia mládeže. Hlavnou úlohou kultúrneho strediska v obci Hrabíčov je aspoň čiastočne udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa

na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

Výborná je vzájomná spolupráca Obecného úradu v obci s materskou škôlkou a so základnou školou v Kľakovskom regióne. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, obecné slávnosti a iné. Sú pre nich organizované podujatia ako: karneval, Deň detí, Mikuláš a pod.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. V reedukačnom zariadení nie sú deti umiestnené.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov. VZN na sociálnu kuratelu obec nemá, ani ju neplánuje, nakoľko v obci sa doposiaľ starosta s takýmto prípadom nestretol.

Obec poskytuje pomoc len v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj.

Analýza problémov: Na základe analýzy problémov a následného vyhodnotenia formou matice problémov medzi kľúčové problémy podľa závažnosti do nasledovného poradia patria napr.:

- nedostatok zdrojov na trhu práce pre prácu čerstvo ukončených absolventov z vysokých a stredných škôl,
- nedostatok personálnych a finančných kapacít v regióne pre poskytovanie sociálneho poradenstva a terénnej sociálnej práce,
- chýba zariadenie pre stretávanie sa a činnosť rodín, detí a mládeže v obci,
- nepriaznivé situácie v rodinách v dôsledku agresívneho správania iných fyzických osôb,
- existencia sociálno-patologických javov,
- nevytvorený systém pre zmysuplné využívanie voľného času v obci.

Hlavný problém cieľovej skupiny „Rodina, deti a mládež“ sme sformulovali nasledovne: „Chýba podpora rozvoja služieb a preventívnych aktivít pre rodinu, deti a mládež.“ Chýbajú priestory, kde by deti a mládež trávili efektívnejším spôsobom voľný čas.

4. Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami

Svojím zložením ide o najrôznorodjšiu cieľovú sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. Táto cieľová sociálna skupina pozostáva z niekoľkých základných skupín (prípadne ich kombinácií). Sociálne problémy týchto skupín sú spôsobené nedostatočnou mierou a možnosťou uspokojovania základných životných potrieb ako následok ich sociálnej situácie, v ktorej sa z rôznych (subjektívnych aj objektívnych) príčin ocitli a ktorá spôsobuje ich sociálne vylúčenie. Spoločenské problémy niektorých týchto skupín sú podmienené odlišným spôsobom života a životným štýlom, ktorého prejavy sú veľakrát v protiklade so životným štýlom majoritnej populácie komunity a v rozpore s jej verejnou mienkou.

K tejto sociálnej skupine zaradíme:

- *občanov bez prístrešia* (bezdomovci)- v obci Hradičov stav zatiaľ nezistený,
- *dlhodobo nezamestnaných občanov, ktorí sú evidovaný na ÚPSVaR,*

- *občanov spoločensky neprispôsobivých* (občania so sociálne patologickým správaním)- v obci Hrabíčov stav zatiaľ nezistený.
- *závislých občanov* (látkové a nelátkové závislosti)- v obci Hrabíčov stav zatiaľ nezistený.

Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami

Identifikácia problému:

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc,
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- skupina občanov so sociálnymi problémami stráca záujem o prácu a zamestnanie,
- informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni,
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole sa v niektorých rodinách prejavuje, ale ich presný počet nie je zistený,
- pasivita občanov riešiť veci verejné,
- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, alkohol.

Nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním

Identifikácia problémov

- menšia skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním,
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce zo strany ÚPSVaR,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami.

V obci Hrabíčov nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVaR atď. V spolupráci s ÚPSVaR Žarnovica, obec Hrabíčov v prípade potreby organizuje verejnoprospešné práce- menšie obecné služby. Tieto služby obec zabezpečuje aj cez Sociálny podnik, ktorý je v regióne založený a slúži aj pre tieto účely.

Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrúvania v režime nezamestnanosti je u niektorých občanov nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľným na trhu práce.

Cieľom zámeru by mohlo byť zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrúvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku z ÚPSVaR. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Na dobrovoľníckej činnosti § 52 zákona o sociálnych službách sa v obci nikto nepodieľa. Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce – zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004. SWOT analýzu tejto cieľovej skupiny zobrazujeme v tabuľke 14.

Tabuľka 14 SWOT analýza- Občania so spoločenskými problémami

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Záujem zo strany obce Hradičov riešiť problematiku bývania.• Poskytované základné poradenstvo poskytované na OcÚ, podľa potrieb.• Ponuka kultúrno – osvetových aktivít pre cieľové skupiny.• Podpora zo strany obce pri organizovaní rôznych aktivít.• Poskytovanie priestorov pre aktivity zo strany obce.• Existujúca sieť predškolských zariadení a školských zariadení v Kľakovskom regióne• V rámci povinnej školskej dochádzky snaha o integráciu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.	<ul style="list-style-type: none">• Nedostatok finančných zdrojov na zriadenie centra pre rodinu so širokým záberom poskytovania služieb obyvateľstvu – všetky komunity.• Chýbajúce komunitné centrum• Chýbajúca terénna sociálna práca.• Rozširujúci sa alkoholizmus, drogové závislosti a následné problémy v rodinách.• Nedostatočná prevencia na školách ohľadne rôznych sociálno-patologických javov a násilí.
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">• Zriadenie komunitného centra v regióne.• Efektívne vzdelávanie.• Využitie nástrojov aktívnej politiky trhu práce.	<ul style="list-style-type: none">• Absencia pilotných projektov.• Absencia spolupráce zo strany CS pri riešení svojich problémov.• Nedostatok odborných pracovníkov.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2023

Analýza problémov:

Na základe analýzy problémov a na následného vyhodnotenia problémov definujeme kľúčové problémy, ktoré sme zoradili podľa závažnosti do nasledovného poradia:

- nedostatok finančných zdrojov pre prácu s cieľovou skupinou,
- chýbajúce priestory pre cieľové skupiny, chýba aj sociálne poradenstvo, záujmová činnosť, preventívne aktivity, edukácia atď.
- nedostatok preventívnych aktivít,
- chýbajúci zdravotnícki asistenti a terénni sociálni pracovníci,
- nedostatočná informovanosť o sociálnych službách pre cieľovú skupinu .

Zriadenie komunitného centra by poskytlo komplexné sociálne a komunitné služby pre cieľovú skupinu. Za vážny problém sa považuje aj absencia terénneho zdravotného asistenta a terénneho sociálneho pracovníka v obci. Terénnym zdravotným asistentom by sa mohol zlepšiť aspoň prístup tejto sociálnej skupiny k zdravotnej starostlivosti a zdravotného uvedomenia komunity v obci. Vzniknuté problémy je potrebné riešiť prostredníctvom terénnych sociálnych pracovníkov, ktorí by pomohli zlepšiť životnú situáciu a integrovať do spoločnosti osoby ohrozené sociálnym vylúčením.

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Kategória, ktorá z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou exklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí

v pasivite, nevplývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu. Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách.

Treba zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu. Presný počet sociálne odkázaných a dôchodcov s nízkymi príjmami v obci sa nepodarilo zistiť, nakoľko štatistiky takého rázu obec neuskutočňuje. Vybudovanie komunitného centra sa v budúcnosti uvažuje vybudovať v niektorej z obcí v regióne.

Definovanie hlavného problému znie: Nedostatočný rozsah služieb a preventívnych aktivít pre ľudí so spoločenskými problémami. Nedostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov pre oblasť služieb a preventívnych aktivít.

6 POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V ÚZEMÍ

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v danom území a je preto nevyhnutné, aby obec brala do úvahy túto oblasť v súlade so stanovenými národnými prioritami aj pri tvorbe Plánu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Hradičov

6.1 Subjekty sociálnych služieb

V roku 2008 bola zrušená nemocnica v Novej Bani, čo skomplikovalo pacientom dostupnosť zdravotnej starostlivosti, pretože musia cestovať do nemocníc, ktoré sú najbližšie umiestnené v Žiari nad Hronom, vo Zvolene, v Zlatých Moravciach, v Leviciach, v Nitre a v Banskej Bystrici. Akútnu a neodkladnú zdravotnú starostlivosť poskytujú Rýchla lekárska pomoc v Novej Bani a Rýchla zdravotná pomoc v Žarnovici. Zameranie a koncentrácia týchto zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zodpovednosti za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. Veľkou pomocou pre osamelých občanov, o ktorých sa nemá kto postarať v starobe, je zabezpečovanie opatrovateľskej služby v zmysle zákona o sociálnej pomoci.

6.2 Zariadenia sociálnych služieb

Zariadenia sociálnych služieb v okolí sú zriadené verejnými poskytovateľmi: - **Domov sociálnych služieb Hrabiny**, Rekreačná cesta I/393, Nová Baňa: Zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj ako rozpočtová organizácia. Poskytuje sociálne služby svojim klientom, t. j. deťom a dospelým s telesným postihnutím a duševnými poruchami od narodenia do skončenia povinnej školskej dochádzky alebo do skončenia vzdelania a v prípade ďalšej prípravy na povolanie do skončenia tejto prípravy formou ambulantnej a pobytovej sociálnej služby.

Klientmi DSS sú deti a mládež s mentálnym postihnutím a duševnými poruchami, telesným postihnutím a s kombinovaným postihnutím, ktorým sú poskytované sociálne služby formou: ambulantného, týždenného a celoročného pobytu.

Počet zamestnancov: 73,7. - Stredisko: Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pri DSS Hrabiny Nová Baňa, Moyzesova 10, Nová Baňa: Poskytuje služby pre seniorov a dospelých zdravotne postihnutých s duševnými poruchami, telesným postihnutím s poruchami pohybového a podporného aparátu a s kombinovaným postihnutím.

Ďalším sociálnym zariadením je **Detský domov v Novej Bani**, ktorý poskytuje dočasne náhradné prostredie pre výchovu deťom a mladým dospelým vo veku od 0 do 25 rokov. Dieťa s nariadenou ústavnou starostlivosťou musí dostať možnosť žiť v prostredí, ktoré sa svojim charakterom čo najviac podobá rodinnému prostrediu. V súčasnej dobe má 11 detí možnosť žiť v reálnych rodinách. Detský domov v Novej Bani v súčasnej dobe zamestnáva 33 zamestnancov. Zriaďovateľom je ÚPSVaR Banská Bystrica.

Zariadenia sociálnych služieb zriadené neverejnými poskytovateľmi: Bonitas, n.o., Májová 15, Nová Baňa: ZSS: Domov sociálnych služieb a domov dôchodcov OÁZA, Tekovská Breznica 730, cieľová skupina: seniori a občania so zdravotným postihnutím. Kapacita: 70 miest, z toho ZPS: 34 miest a DSS – 16 miest. Forma pobytu: celoročná pobytová forma.

Zariadenie DSS Zdravie, n.o., Cintorínska 20, Nová Baňa a Denný stacionár pre seniorov, Cintorínska 20, Nová Baňa, cieľová skupina: seniori a občania so zdravotným postihnutím. Kapacita: 21 miest. Forma pobytu: ambulantná forma. V súčasnej dobe neprevádzkovaný. Obec Tekovská Breznica rozvíja aktívnu spoluprácu s miestnymi seniormi a zdravotne postihnutými a podporuje ich činnosti. Seniori sa stretávajú najmä v klube Jednota dôchodcov Slovenska.

V okresnom meste Žarnovica existuje zariadenie sociálnych služieb **Samaritánka**, ktorá je jediným zariadením sociálnych služieb v meste s celoročnou prevádzkou (www.samaritanka.sk). Adresa: Partizánska č.20, 966 81 Žarnovica

Zriaďovateľ a prevádzkovateľ: n.o. Samaritánka

Finacovanie: zo štátneho rozpočtu, z príspevkov od klientov, z grantov, darov, z finančnej ako aj nefinančnej pomoci mesta. Od roku: 2003 Poskytované služby: domov sociálnych služieb (4), zariadenie pre seniorov (15), zariadenie opatrovateľskej služby (6), špecializované zariadenie pre klientov s alzheimerovou chorobou (2), denný stacionár.

Objekt : v prenájme od mesta – 2 budovy, ktoré sú momentálne po rozsiahlej rekonštrukcii, plus reminiscenčný domček- na spomienky aj s rodinou, 14 dvojlôžkových izieb pre klientov, spoločenská miestnosť s jedálňou, plus ďalšie 2 spoločenské miestnosti, kde sa aj cvičí a robia sa terapie, menšia záhrada a dvor.

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

Klienti – kapacita 27 plus 5 klientov na denný pobyt na polohovacích kreslách. V roku 2013 v období spracovania KPSS bolo 9 klientov priamo zo Žarnovice, 12 z blízkeho okolia, zvyšok bol z iných okresov.

Vekový priemer klientov: okolo 80 rokov.

Dôvod umiestnenia klientov do zariadenia: telesné a duševné problémy.

Ďalším **Nízkoprahovým denným centrom** je centrum na adrese : Potočná č. 9

Zriaďovateľ a prevádzkovateľ: **OZ Žarnovická nádej**

Od roku : 2007

Služby: Nízkoprahové denné centrum.

Financovanie: z dotácií od Mesta Žarnovica, z darov a grantov od VÚC resp. od iných poskytovateľov

Klienti: okolo 70 pravidelných, väčšinou deti, okrem nich aj matky a mládež, väčšinou Rómovia. Činnosti: príprava na vyučovanie, práca s PC, cvičenie, ručné práce, tanečný súbor, sociálne poradenstvo, charitatívna činnosť. Pravidelná činnosť každý pracovný deň 8.00.-21.00 h, podľa potreby aj počas víkendov a sviatkov.

Obec Hrabičov obyvateľom obce, ktorí sú odkázaní na sociálnu starostlivosť a ktorých sociálna odkázanosť vyžaduje umiestnenie v domove sociálnych služieb na tieto služby využíva **Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Oáza a DD v Banskej Štiavnici a pod.** Sú pre klientov, odkázaných na sociálnu starostlivosť náhradou za prirodzené prostredie v rodine a preto je zabezpečovanie sociálnych služieb nasmerované na individuálne potreby, požiadavky a zdravotné možnosti jednotlivých klientov. Súčasťou sociálnej starostlivosti je kultúrno-záujmová činnosť. Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Oáza má sídlo na Tekovskej Breznici č. 730. Ubytovacia kapacita je 64 miest v zariadení pre seniorov. Klienti sú ubytovaní v 2 posteľových izbách, ktoré sú vybavené sprchovacím kútom, s umývadlom. WC je na každej chodbe samostatné pre mužov a samostatné pre ženy. Bezbariérový prístup je zabezpečený osobným veľkokapacitným výťahom. Kapacita prízemnia pavilónu A pozostáva z 10 ubytovacích dvojposteľových izieb, jedálne, spoločenskej miestnosti a z výdajne stravy. Ubytovacia kapacita poschodia pavilónu A pozostáva z 12 izieb so sprchou a umývadlom (z toho 11-dvojlôžkových a 1-jednolôžkovej izby), jedálne, spoločenskej miestnosti, výdajne stravy a výťahu stravy. Poschodie pavilónu B obsahuje 11 dvojlôžkových izieb s kapacitou 22 klientov. Zariadenie má vlastnú kuchyňu a pracovňu. Súčasťou budovy je aj „zimná záhrada“ zriadená na rôzne kultúrno - spoločenské podujatia a ako návštevná miestnosť. Strava sa podáva v jedálni, kde má každý klient vopred určené miesto. O klientov zariadenia sa starajú 2 zdravotné asistentky a 13 opatrovateliek. Nepretržitú 24-hodinovú starostlivosť poskytuje kompetentný personál zdravotníckeho úseku. Jedenkrát týždenne navštevuje zariadenie zmluvný lekár, v naliehavých prípadoch prichádza i častejšie. Okrem potrieb týkajúcich sa stravy, bývania a zaopatrenia je klientom zabezpečovaná aj sociálna starostlivosť zahrňujúca aj záujmovú a kultúrnu činnosť. V rámci individuálnych plánov rozvoja osobnosti sa sociálna pracovníčka snaží o individuálny prístup ku každému z klientov a o maximálne možné udržanie ich samostatnosti. Podporuje ich záujmy, čím ich aktivizuje a zároveň motivuje k novým činnostiam. Klienti sa podľa svojich možností spolupodieľajú na organizovaní života v zariadení, čo personál zariadenia veľmi podporuje. Spestrením každodenného života sú pre klientov zariadenia najmä spoločné oslavy, kultúrne podujatia, výlety. Spoločným cieľom zamestnancov zariadenia je čo najviac pripodobniť život klientov v zariadení životu v rodinnom prostredí. Medzi každodenné aktivity patrí motivácia klientov

k nenáročným prácam a starostlivosti o svoje potreby, vykonávanie seba obslužných prác, odstránenie pasivity a nezájmu obyvateľov o každodenné činnosti, ktoré v minulosti pravidelne vykonávali vo svojom prirodzenom prostredí. napr. ustielanie lôžka, pravidelný kúpeľ, udržanie poriadku vo svojej skrini, okolí. Všetky tieto aktivity sa uskutočňujú za spolupráce sociálnej pracovníčky, prípadne službukonajúcej sestry.

Voľno časové aktivity - satelitný príjem TV;

Terapie: Biblioterapia- čítanie kníh, zaujímavých článkov, rozvíjanie vedomostí z rôznych oblastí vedy, kultúry a pod.

Arteterapia – tvorba obrazových zostáv z krepového papiera, kreslenie a vystrihovanie častí jednotlivých výzdob podľa aktuálneho obdobia, maľovanie pastelkami, vodovými farbami.

Ergoterapia – obnovovanie zručností – strihanie látok, šitie, zapletanie, prišívanie gombíkov, háčkovanie, pletenie, skladanie a pod.

Pohybová terapia – ranné cvičenia, prechádzky, starostlivosť o sadenice, okopávanie, polievanie, vytrhávanie buriny.

Muzikoterapia - počúvanie hudby, spev, nácvik nových piesní.

Cieľom všetkých aktivít DSS Oáza je:

- inšpirovať a motivovať starších ľudí ku kreatívnemu tráveniu voľného času, primerane upraveného podľa veku a zdravotného stavu, duševného zdravia;
- zlepšiť psychickú ako aj fyzickú kondíciu seniorov;
- dosiahnuť zachovanie individuálnych zručností jednotlivých klientov;
- pôsobiť na zvládnutie života v kolektívnom spolunažívaní s rôznorodými povahami a zdravotnými problémami a v neposlednom rade spríjemnenie a vyplňanie času, tráveného v kolektíve 64 klientov v DSS a DD Oáza Tekovská Breznica.

Obec Hradičov poskytuje služby len občanom odkázaným na sociálnu starostlivosť a to na základe lekárskeho posudku od príslušného lekára, ktorý odkázanosť preverí a podá návrh na sociálnu starostlivosť a to prostredníctvom Domova dôchodcov a Domova sociálnych služieb, ktoré sa nachádzajú v území.

Domov dôchodcov a DSS SOCIETA v obci Hodruša Hámre

Predmet činnosti Domova dôchodcov a DSS SOCIETA, ktorý sa nachádza v obci Hodruša Hámre:

1. „Zariadenie pre seniorov“ – poskytovanie sociálnych služieb fyzickej osobe (FO), ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej FO alebo poskytovanie sociálnej služby potrebuje z iných vážnych dôvodov.

2. „Domov sociálnych služieb“ – poskytovanie sociálnych služieb zdravotne postihnutým fyzickým osobám s poruchami pohybového a podporného aparátu a s duševnými poruchami podľa prechodných ustanovení §110 a nasl. zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Forma sociálnej služby: Pobytová forma celoročná

Kapacita zariadenia: 22 prijímateľov sociálnych služieb

Domov dôchodcov a DSS SOCIETA ako poskytovateľ sociálnej služby vykonáva odborné, obslužné a ďalšie činnosti súvisiace s poskytovanou sociálnou službou a cieľovou skupinou nasledovne:

a) STRAVOVANIE: občanom v zariadení sa poskytuje celodenné stravovanie, za čo sa považujú raňajky, desiata, obed, olovrant, večera, pri diabetickej diéte aj druhá večera. Strava sa poskytuje v súlade so zásadami správnej výživy, s prihliadnutím na vek, zdravotný stav

stravníkov a podľa určených stravných jednotiek. Stravovanie sa zabezpečuje prípravou stravy vo vlastnej stravovacej prevádzke zariadenia.

b) UBYTOVANIE: Občania sú ubytovaní v dvojposteľových izbách a dvoch trojposteľových izbách, ktoré sú vybavené štandardným nábytkom – polohovacia posteľ s lôžkovinami, nočný stolík, nočná lampa, stolička, dvojdielna skriňa, zrkadlo, nádoba na odpadky. Budova zariadenia je prízemná, bezbariérová. Počas dňa môžu prijímatelia sociálnych služieb tráviť voľný čas v priestrannej spoločenskej miestnosti, v ktorej je televízor, video, DVD, rádio s CD prehrávačom, spoločenské hry, masážne kreslo, priestor pre rôzne aktivity. Výška úhrady za bývanie je stanovená podľa užívania podlahovej plochy obytnej miestnosti, za denné užívanie prevádzkového zariadenia a vybavenia obytnej miestnosti, jej príslušenstva a za užívanie spoločných priestorov a ich vybavenia, za vecné plnenia spojené s bývaním.

c) POMOC PRI ODKÁZANOSTI NA POMOC INEJ FYZICKEJ OSOBY: v závislosti od stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby určeného v posudku o odkázanosti na sociálnu službu.

d) OŠETROVATEĽSKÁ STAROSTLIVOSŤ: Zariadenie poskytuje zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti. Túto starostlivosť zabezpečuje kvalifikovaný zdravotný personál – sestra so špecializáciou komunitné ošetrovateľstvo, zdravotnícky asistent ako aj opatrovateľky s požadovanou kvalifikáciou.

DD A DSS SOCIETA HODRUŠA-HÁMRE poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť adresne s dôrazom na vzťah založený na dôvere prijímateľa sociálnych služieb k personálu.

Zabezpečuje: nepretržitú ošetrovateľskú starostlivosť, poskytovanie zdravotných výkonov podľa vyhlášky č. 109/2009 Z. z. (napr. starostlivosť o klienta s permanentným katétrom vrátane jeho výmeny, polohovanie, výživa sondou, odmeranie krvného tlaku, pulzu a teploty, podávanie inzulínu, prevencia a ošetrovanie dekubitov, preväzy rán, kontroly glykémie), spoluprácu so všeobecným lekárom, odbornými lekármi.

Zariadenie DD A DSS SOCIETA poskytuje i základné sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu. Jedná sa o odbornú činnosť na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebačinnosti fyzickej osoby rozvojom a nácvikom zručností alebo aktivizovaním schopností a posilňovaním návykov pri sebaobslužbe, pri základných sociálnych aktivitách. Ďalej zariadenie poskytuje upratovacie služby, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva vo vlastných priestoroch práčovne. K ďalším aktivitám zariadenia patria terapie, doplnkové služby (kaderníctvo, strihanie a úprava vlasov) za samostatnú úhradu, pedikúru, prepravu osobným motorovým vozidlom na požiadanie klienta a iné služby.

7 ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI HRABIČOV

7.1 Komplexná SWOT analýza

SWOT analýza je jedným zo základných nástrojov strategického plánovania a rozvoja. Zaoberá sa súčasťou a budúcou sociálnou situáciou a obsahuje aj prehľad silných a slabých stránok, ako aj príležitosti a ohrozenia v sociálnej oblasti obce Hrabičov. Analýza silných a slabých stránok sleduje súčasný stav z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje, čo v obci máme pozitívne a negatívne.

Anglická skratka SWOT je odvodená od prvých anglických slov:

- Strengths (Silné stránky) – silné stránky/ interné podmienky, ktoré môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa,
- Weaknesses (Slabé stránky) – slabé stránky/ interné podmienky, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa,
- Opportunities (Príležitosti) – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť k dosiahnutiu cieľa,
- Threats (Ohrozenia) – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa.

Komplexná SWOT analýza pre oblasť sociálnych služieb v obci Hrabičov

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ➤ záujem obce skvalitňovať sociálne služby, rozvíjať sociálny podnik v regióne ➤ podpora zo strany obce riešiť sociálne problémy a problémy cieľových skupín ohrozených sociálnym vylúčením, ➤ koncepčný prístup obce pri riešení problematiky sociálnych služieb, ➤ adresnosť a efektívnosť poskytovania sociálnych služieb, ➤ dostupnosť sociálnych služieb občanom pri rešpektovaní princípu subsidiarity, ➤ voľné objekty v regiónoch, vhodné po úpravách na poskytovanie nových foriem sociálnych služieb, ➤ kvantitatívne rozsiahla sieť zariadení sociálnych služieb verejných aj neverejných poskytovateľov, ➤ existencia a rozvoj univerzitného špecializovaného vzdelávania pre oblasť sociálnych služieb, ➤ vlastná legislatíva samosprávnych krajov umožňujúca úpravu niektorých aspektov sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok jednotlivých samosprávnych krajov, ➤ rastúce možnosti rozvoja zahraničných kontaktov a získavania know-how v sociálnych službách, ➤ medzisektorová spolupráca, ➤ aktívna spolupráca verejnej štátnej správy a škôl, právnických a fyzických osôb pôsobiacich v sociálnej oblasti ➤ dostupnosť ľudských zdrojov ➤ zvyšovanie kvalifikácie ➤ právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom ➤ poskytovanie sociálnych služieb krízovej intervencie ➤ existencia zariadení sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nedostatok vlastných finančných zdrojov samosprávy na rozvoj sociálnych služieb ➤ nepriaznivá demografická situácia, starnutie obyvateľov ➤ chýbajúce niektoré zariadenia sociálnych služieb na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb ➤ chýbajúce sociálne služby na podporu rodiny s deťmi ➤ nedostatok sociálnych bytov pre sociálne odkázaných občanov ➤ nízky rozvoj bytovej výstavby ➤ chýbajúce pracovné príležitosti pre občanov s ZŤP ➤ chýbajúce chránené dielne a pracoviská ➤ chýbajúce štandardy kvality sociálnych služieb ➤ absencia služieb pre azylantov, migrantov a odídencom ➤ nedostatočné finančné zdroje na rozširovanie druhov sociálnych služieb a iných foriem podpory ➤ mladí ľudia bez pracovných návykov ➤ nedostatok pracovných príležitostí ➤ vysoký podiel sociálne odkázaných osôb so sklonom k apatii, absencia aktívneho prístupu k riešeniu vlastnej životnej situácie a osobnej zodpovednosti za vlastný život ➤ vysoká nezamestnanosť a s tým súvisiace sprievodné javy ako kriminalita, ➤ vysoký počet obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc a rodín na hranici sociálnej ➤ najvyššia miera nezamestnanosti v porovnaní s celoslovenským priemerom súvisiaca s nižším stupňom vzdelanosti ➤ nedostatočná kapacita existujúcich sociálnych služieb (domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, zariadenie núdzového bývania)

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none">➤ intenzívna spolupráca obce s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb ako aj s inými subjektmi pôsobiacimi v sociálnej oblasti➤ zvyšovanie informovanosti o sociálnych službách (informačné letáky, kontaktné miesto, aktualizácia brožúry – Sprievodca sociálnymi službami)➤ zvyšovanie právneho povedomia➤ nájsť vhodnú formu ponuky služieb pre občanov➤ vznik chránených dielní a pracovísk➤ rozvoj nízkoprahových zariadení➤ rozvoj nových foriem sociálnych služieb➤ podpora a rozvoj dobrovoľníctva➤ podpora záujmových združení v obci➤ sociálni partneri pôsobiaci na úrovni obce➤ zosieťovanie poskytovateľov sociálnych služieb➤ rozvoj ľudských zdrojov➤ možnosť zacielenia pomoci podľa individuálnych potrieb klienta a riešeného problému➤ ciele opatrení podľa miestnych potrieb a rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov➤ zvýšenie kvalifikácie ľudských zdrojov cez podporné projekty➤ štandardizácia kvality poskytovateľov soc. služieb➤ skvalitnenie sociálnych služieb➤ komplexnejšia prezentácia služieb➤ zvýšenie záujmu a účasti verejnosti➤ medializácia sociálnej problematiky➤ rozširovanie spolupráce samosprávy a neverejných poskytovateľov➤ zmena pohľadu a tolerancia medzi majoritnou a minoritnou skupinou➤ aktivita zo strán občianskych združení pomáhať právnymi radami i materiálnou pomocou (strava, šatstvo, ponuka voľných miest)➤ bližšia spolupráca so školou, s rodičmi, poradenstvo, spoločné riešenie problémov➤ zvýšenie aktivít primárnej protidrogovej prevencie➤ individuálna pomoc klientovi pri riešení jeho problému➤ vzdelávacie programy za účelom zvyšovania kvality sociálnych služieb➤ práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií➤ otvorený dialóg na komunálnej úrovni➤ podpora projektov pre sociálne slabé vrstvy➤ tvorba pracovných príležitostí	<ul style="list-style-type: none">➤ nízke právne a spoločenské povedomie➤ neriešenie dlhodobého financovania sociálnych služieb➤ nedostatok finančných prostriedkov pre oblasť poskytovania sociálnych služieb➤ nepriaznivý demografický vývoj, starnutie populácie a nárast počtu osôb s ťažkým zdravotným postihnutím➤ odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví➤ prehĺbvanie sociálnych, ekonomických a vzťahových problémov cieľových sociálnych skupín➤ administratívna náročnosť služieb➤ nárast kriminality a intolerancie➤ rastúca neochota obyvateľov zapájať sa do komunálnych aktivít➤ zlá sociálna a ekonomická situácia rodín➤ výskyt detí príp. mládeže s problémovým správaním➤ trvalý nezájum na riešení problémov (zo strany cieľovej skupiny)➤ vysoká miera klientov sociálnych služieb v seniorskom veku➤ riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosťou poskytovania sociálnych služieb pre klienta➤ klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálno-technického a personálneho zabezpečenia➤ neadresnosť a absencia individuálneho prístupu ku klientovi➤ preferovanie konzumného spôsobu života➤ rast nezamestnanosti a sociálnych problémov➤ možný odliv kvalifikovaného odborného personálu do iných odvetvových rezortov z dôvodu ich nízkeho finančného ohodnotenia a celkového nízkeho sociálneho statusu profesie sociálny pracovník v našej spoločnosti➤ väčší dopyt po službách ako je ich ponuka z dôvodu starnutia obyvateľstva➤ zvyšujúca chudoba➤ zvyšovanie počtu neprispôsobivých ľudí➤ postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám➤ zvyšovanie počtu „neplatičov“ a následne bezdomovcov➤ nárast deložovaných rodín z bytov➤ nárast neúplných a nefunkčných rodín (rozvod, úmrtie v rodine)

Prameň: Vlastné spracovanie, 2023

Z vybraných výsledkov SWOT analýzy vyplynulo, že za **najsilnejšie stránky** v oblasti sociálnych služieb sa považuje najmä adresnosť a efektívnosť poskytovania sociálnych služieb po decentralizácii a rešpektovanie princípu subsidiarity.

Obec Hrabíčov aktívne spolupracuje s verejnými a s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb, s právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v sociálnej oblasti v území. V obci chýba zariadenie poskytujúce sociálne služby, ale tieto služby obec sprostredkúva aj zabezpečuje prostredníctvom iných zariadení, ktoré sa nachádzajú v blízkom okolí. Chýbajú však zariadenia núdzového bývania, zariadenia podporovaného bývania, denný stacionár, pracovňa v obci, stredisko osobnej hygieny a pod. Poskytuje sa

len základné sociálne poradenstvo a sociálne služby cez sociálny podnik. Seniori s aktívnym prístupom k životu trávajú svoj čas väčšinou doma, nakoľko im chýba zariadenie, kde by sa stretávali. Jediným priestorom k dispozícii je len kultúrny dom. Aj zdravotne postihnutí občania nemajú vytvorené svoje základné organizácie a preto sa nestretávajú. K silným stránkam obce patrí aj záujem dobrovoľníctvo v sociálnej sfére a humánna činnosť, i záujem o opatrovatel'ské služby, ktoré sa v budúcnosti v obci mohli rozvinúť.

Za **najslabšie stránky** v oblasti sociálnych služieb považujeme nedostatok vlastných finančných zdrojov samosprávy na rozvoj sociálnych služieb. V regióne je pretrvávajúca nezamestnanosť, s čím súvisí aj nedostatok pracovných príležitostí. Chýbajú chránené dielne a pracovné príležitosti pre občanov s ŤZP. Medzi slabé stránky patrí aj nedostatočná kapacita existujúcich sociálnych služieb (domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, zariadenie núdzového bývania). V dôsledku nízkeho rozvoja bytovej výstavby chýbajú sociálne byty pre sociálne odkázaných občanov.

Medzi **príležitosťami** zaraďujeme intenzívnu spoluprácu obce s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb ako aj s inými subjektmi pôsobiacimi v sociálnej oblasti. Získaním finančných prostriedkov z grantových programov, štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov je možné rozvíjať nové formy sociálnych služieb resp. zriadiť chránené dielne, vybudovať denný stacionár a podobné zámery. Je potrebné pracovať s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií. Skvalitnenie sociálnych služieb je možné zabezpečiť systematickým prehľbovaním kvalifikácie zamestnancov v sociálnej oblasti. Pre túto oblasť je potrebné zabezpečiť pracovníkov a formu ich ďalšieho vzdelávania v sociálnej sfére. V obci by bolo vhodné zriadiť sociálny podnik.

Najzávažnejšími **ohrozeniami** podľa analýzy sú prevažne riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality a dlhodobej udržateľnosti financovania z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb, riziko nepostačujúcej kapacity terénnych sociálnych služieb z dôvodu starnutia populácie a zvyšovania počtu obyvateľov v poproduktívnom veku. Taktiež zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby pretrvávajúcim poskytovaním tradičných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb, nízka kvalita poskytovania sociálnych služieb v dôsledku absencie systému prehľbovania kvalifikácie.

Na základe vyššie uvedených silných, slabých stránok, príležitostí, ohrození v oblasti sociálnych služieb a v zmysle zákona o sociálnych službách boli navrhnuté nasledovné ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v obci Hrabičov.

III. STRATEGICKO- REALIZAČNÁ ČASŤ

8 STRATEGICKÁ A REALIZAČNÁ ČASŤ

Rozvojová stratégia je výstupom procesu strategického plánovania a jej ťažiskom je stanovenie hlavných cieľov a oblastí rozvoja. Strategické programovanie a jeho výstup programu rozvoja sa preto zameriavajú viac na konkretizáciu procesov realizácie a napĺňania cieľov.

Strategické ciele by mali byť formulované tak, aby naplnili očakávania obyvateľov a boli reálne dosiahnuteľné, akceptovateľné, merateľné a sledované. Pre každý globálny problém je potrebné stanoviť v strategickom dokumente strategické ciele. Ciele sú prístupom k odstráneniu a riešeniu problémov. Sociálny kapitál ako faktor rozvoja má nezastupiteľnú úlohu pri strategickom plánovaní a pri realizácii rozvojových stratégií. Sila sociálneho kapitálu závisí od kvality a kvantity vzájomných prepojení, spojenia a od kontaktov. Z tohto dôvodu je potrebné odstraňovať problémy, riešiť a zapodievať sa nimi. Sú potrebné vybudovať strategické partnerstvá v celom regióne, nielen v obci.

Je nutné zabezpečiť organizačné štruktúry zabezpečujúce realizáciu cieľov; zriadiť pracovnú skupinu pre implementáciu; ktorá bude podnikať kroky pre naplnenie cieľov a pre realizáciu projektov. Okrem tejto úlohy bude mať organizačná štruktúra úlohu monitorovania, úlohu sledovať napĺňanie stanovených cieľov a pravidelne informovať verejnosť o ich zrealizovaní.

Prostredníctvom internetovej, obecnej stránky, prípadne na verejných zhromaždeniach by takýto dokument mal byť zverejňovaný, čím by sa o ňom oboznamovali občania obce.

Vízia a poslanie obce bude plniť funkciu „motta“ a to:

„Obec Hrabíčov bude obcou s dobrým menom v Kľakovskom regióne, atraktívnou pre návštevníkov, bude ústretová, priateľská k svojim obyvateľom a rovnocenným partnerom k okolitým obciam. Obec zabezpečí svoj trvalo udržateľný rozvoj, po ekonomickej, sociálnej a kultúrnej stránke. Jej rast bude zabezpečený v súlade s prírodným, kultúrnym a historickým potenciálom. Obec bude poskytovať dobré podmienky pre bývanie, podnikanie; bude smerovať do ekologicky neškodných prevádzok vo všetkých oblastiach. Obec sa bude starať o život občanov v udržiavanom a v kvalitnom životnom prostredí, s komplexne vybavenou technickou infraštruktúrou, sociálnou infraštruktúrou. Obec bude vytvárať vhodné podmienky pre trávenie voľného času a rozvíjať spoločenský život, tradície a organizovať kultúrne a športové podujatia. Bude sa orientovať aj na vidiecky cestovný ruch a trvalo udržateľný turizmus. U mladšej generácii bude upevňovať tradície predkov.“

8.1 Strategický cieľ a realizačná časť

K plneniu hlavných cieľov územia patrí aj činnosť manažmentu obce Hrabíčov, pretože má výrazný záujem, aby celková situácia sa v obci zmenila. Určenie cieľov a priorit rozvoja sociálnych služieb a časový plán realizácie predstavujú súhrn identifikovaných potrieb cieľových skupín, zahŕňajú kvantitatívne výstupy analýzy súčasného demografického stavu a predpokladov vývoja, ako určitý model riešenia

problémov súčasného stavu a jeho následkov v oblasti sociálnych služieb. Vychádzajú z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb. Podľa vykonaného terénneho prieskumu ako aj výsledkov demografických údajov je jednou z najviac kritických oblastí v obci stále pretrvávajúca nezamestnanosť, s ktorou je spojená celá paleta sociálnych problémov. V nasledujúcich tabuľkách uvádzame určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb ako aj časový plán realizácie KPSS.

Podľa obsahu a kontextu môžeme problémy v oblasti sociálnych služieb rozdeliť do skupín alebo balíkov nasledovne :

- a) Problémy technické;
- b) Problémy finančné;
- c) Problémy koordinačné;
- d) Problémy personálne.

Technické problémy – evidujeme ich najviac a týkajú sa najmä priestorových podmienok na poskytovanie sociálnych služieb a to buď ich nedostatku alebo možnosti ich zlepšenia, ale aj niektorých riešení v obci (bariery a pod.).

Finančné problémy – o tých sa hovorilo zriedkavo osobitne, ale majú súvislosť so skvalitňovaním alebo rozširovaním sociálnych služieb.

Koordinačné problémy – tu máme na mysli najmä problémy spolupráce alebo nespôlupráce subjektov pôsobiacich v sociálnych službách, subjektov, ktoré reprezentujú cieľové skupiny, nedostatok informácií a pod.

Personálne problémy – tu máme na mysli najmä dostatok alebo nedostatok kvalifikovaných ľudí v sociálnych službách, možnosti ich ďalšieho vzdelávania a podobne.

Hlavná priorita komunitného plánu:

„Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.“

Akčný plán predstavuje realizačnú časť KPSS. Obsahuje aktivity, ktoré je potrebné uskutočniť na splnenie vytýčených úloh. Je dôležité, aby akčný plán bol uskutočniteľný a obsahoval také aktivity, ktoré dosiahnu splnenie stanovených úloh a cieľov. Z toho dôvodu navrhujeme akčný plán v rozmedzí na roky 2023 – 2028 nakoľko nedokážeme ľahšie odhadnúť naše možnosti v tomto časovom horizonte, taktiež plánovať aktivity napríklad na rok 2023 a pod. Všetky aktivity sa budú odvíjať od finančných možností. O spôsobe hodnotenia plánu a jeho dopĺňaní píšeme v podkapitole Monitorovací plán KPSS. V zmysle zákona o sociálnych službách (§ 82, ods.2) slúži komunitná práca na podporu aktivít členov miestnej komunity ku svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva. Preto zmyslom väčšiny aktivít v akčnom pláne je práve posilnenie svojpomocných aktivít, aktivizácia zainteresovaných subjektov a obyvateľov obce, čo slúži ako prevencia zvyšovania nárokov a nákladov na sociálne služby v budúcnosti.

Komunitnou rehabilitáciou zákon o sociálnych službách podľa § 82, ods. 3 rozumie koordináciu činnosti subjektov ako sú obec, mesto, rodina, poskytovatelia sociálnych služieb, vzdelávacie a ďalšie inštitúcie. V súlade s tým sú stanovené aj princípy pre splnenie tohto KPSS a teda aj samotného akčného plánu, podľa ktorých sa má posilniť

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

koordináčné uloha obce a pritom upevniť postavenie a zodpovednosť zainteresovaných subjektov.

V rokoch 2023 – 2028 sa budú realizovať tak aktivity, ktoré vytvoria technick a personálne predpoklady na rozvoj sociálnych služieb a vytvoria partnerstv pre nasledujúce roky a to prostredníctvom komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie. Na naplnenie stratégie, strategických cieľov a priority sme zostavili akčný plán s termínmi realizácie jednotlivých cieľov, priorit a aktivít, ktor je v prílohe k tomuto KPSS. Tento akčný plán je výsledkom diskusie zo starostom obce Hrabíčov, ktor bol zapojen do prípravy KPSS a ktor svoje návrhy predložil obecnému zastupitelstvu, s ktorým sa realizátor KPSS zišiel v marci 2023, aby spolu diskutovali o problémoch, ulohch a aktivtch v zmysle nižšie uvedeného východiska. Na nasledujúce roky sme stanovili jednotlivé priority, ciele a opatrenia a termíny realizácie a to nasledovne:

CS 1 - Seniori a osoby so zdravotným postihnutm Vízia: Zlepšiť dostupnosť sociálnych služieb a vytvorenie siete zariadení sociálnych služieb pre seniorov. Osoby so zdravotným postihnutm žijúce v obci sú vo najvej miere samostatn a nezávisl, je podporovan ich snaha zamestnať sa a pracovať, vzdelv sa a aktivne vyuiva vonyas.

CS 2 - Rodiny s deťmi a mládežou Vízia: Rodiny s deťmi a mládežou sú pre obec Hrabíčov hodnotou. Sú komplexne, profesionálne a citlivo podporované a v prípade ohrozenia je rodinai len jej členovia chránené, v obci sú vytvoren adekvátne podmienky na podporu a pomoc. Hlavny cieľ: Vytvoriť podmienky pre nezávislyivot rodn s deťmi.

CS3 - ohrozen skupiny – osoby v nepriaznivej sociálnej situácii, zdravotne tako postihnut osoby, ktor sú ohrozen sociálnym vylčenm VÍZIA: Do roku 2028 bude v obci Hrabíčov vytvoreny system sociálnych služieb, ktor bude napomáhať zabezpečiť zkladne ivotne potreby a prispeje k zvyeniu sociálnej zalenenosti cieľových skupn. Hlavny cieľ: Roziri a skvalitniť sociálne služby na zabezpečenie samostatného života cieľových skupn.

Hlavne prioritne ciele KPSS sú:

- Zvyi kvalitu života osôb so zdravotným postihnutm a seniorov žijících na uzemi obce.
- Osoby so zdravotným postihnutm žijúce v obci sú vo najvej miere samostatn a nezávisl, je podporovan ich snaha zamestnať sa a pracovať, vzdelv sa a aktivne vyuiva vonyas.

pecificky cieľ 1 : Zlepšiť dostupnosť služieb a zvyi kvalitu a rozsah sociálnych služieb pre cieov skupinu a rozvija terenne, ambulantse a pobytove sociálne služby.

Opatrenie 1.1.: Zriadiť centrum komplexných služieb pre osoby so zdravotným postihnutm.

Aktivity:

- vypracovať analýzu potrieb osôb so zdravotným postihnutm a vytvárať nove služby na základe identifikovaných potrieb,

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023 – 2028

- zistiť priestorové, technické, personálne možnosti a prevádzkové náklady, v prípade potreby vypracovať projekt a projektovú dokumentáciu,
- nadviazať spoluprácu s VÚC a ďalšími poskytovateľmi sociálnych služieb,
- vybudovať zariadenie komplexných služieb (zariadenie opatrovateľskej služby, linka dôvery pre zdravotne postihnutých, rehabilitačné služby, poradenstvo, denný stacionár, prepravná služba, doplnkové služby).

Zodpovednosť: obec Hrabičov

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: obec Hrabičov, granty, dotácie

Opatrenie 1.2.: Zabezpečiť poskytovanie opatrovateľskej služby aj po 15. 00 hodine a počas víkendov.

Aktivity:

- zistiť potrebu rozšírenia poskytovania opatrovateľskej služby,
- posilniť kapacitne počet opatrovateliek,
- zabezpečiť vedenie agendy na obecnom úrade

Zodpovednosť: obec Hrabičov

Časový plán: 2023 – 2028

Rozpočet: v závislosti od počtu novoprijatých opatrovateliek a záujmu.

Opatrenie 1.3.: Zriadiť denný stacionár pre osoby so zdravotným postihnutím

Aktivity:

- zistiť potrebu, záujem osôb so zdravotným postihnutím o túto sociálnu službu,
- zistiť priestorové, technické, personálne možnosti a prevádzkové náklady (najefektívnejšia alternatíva je zriadiť denný stacionár ako súčasť iného zariadenia sociálnych služieb),
- vypracovať projekt, projektovú dokumentáciu na úpravu, resp. rekonštrukciu priestorov,
- zabezpečiť prevádzku denného stacionára.

Zodpovednosť: obec Hrabičov

Časový plán: 2023 – 2028

Rozpočet: dotácie, granty, sponzori, rozpočet obce

Opatrenie 1.4.: Zriadiť prepravnú sociálnu službu v obci Hrabičov

Aktivity:

- zabezpečiť prevádzku prepravnej služby (materiálne zabezpečenie, prevádzkové náklady).

Zodpovednosť: obec Hrabičov

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: dotačné zdroje (10 000 EUR/rok – prevádzka, 15 000 EUR nákup auta s plošinou) a rozpočet obce Hrabičov

Opatrenie 1.5.: Zabezpečiť v prípade potreby stravovaciu službu pre cieľovú skupinu (seniorov)

Aktivity:

- monitoring záujmu o dovoz stravy,
- nadviazať spoluprácu s vývarovňou alebo jedálňou na území resp. v blízkom okolí,

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

- zabezpečiť rozvoz stravy pre osoby so zdravotným postihnutím a pre seniorov.

Zodpovednosť: obec Hradičov, neverejní poskytovatelia sociálnych služieb z blízkeho okolia

Časový plán: podľa záujmu o zabezpečenie služby

Rozpočet: klienti, spolufinancovanie obce Hradičov

Špecifický cieľ 2: Vytvoriť podmienky na zvýšenie zamestnanosti.

Opatrenie 2.1.: Podpora vytvárania pracovných miest pre osoby so zdravotným postihnutím.

Aktivity:

- mapovať záujem o prácu v chránených pracoviskách,
- vytvoriť ďalšie chránené dielne a chránené pracoviská, prípadne sociálny podnik
- zabezpečiť prezentáciu a priestor na odbyt výrobkov,
- prehlbovať spoluprácu obce, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a podnikateľských subjektov pôsobiacich na území obce,
- vytvárať a realizovať projekty na zvyšovanie zamestnanosti cieľovej skupiny a v rámci nich vyhľadávať podnikateľské subjekty a vytvárať pracovné miesta pre cieľovú skupinu,
- vytvárať a realizovať programy ďalšieho vzdelávania a realizovať rekvalifikačné kurzy,
- realizovať programy na zvýšenie spoločenskej zodpovednosti firiem,
- podporovať podnikateľské aktivity v sociálnej oblasti

Zodpovednosť: Obec Hradičov, neverejní poskytovatelia služieb, neziskové organizácie,

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: podľa záujmu a počtu vytvorenia pracovných miest, financovanie z rozpočtov poskytovateľov služieb, ÚPSVaR SR, neziskové organizácie

Špecifický cieľ 3: Zabezpečiť komplexnosť služieb pre seniorov.

Opatrenia 3.1.: Skvalitniť starostlivosť o klienta v domácom prostredí a rozvíjať terénne sociálne služby, v prípade potreby rozšíriť opatrovateľskú službu po 15.00 a počas víkendov.

Aktivity:

- zabezpečiť udržateľnosť opatrovateľskej služby,
- v prípade potreby rozšíriť rozsah opatrovateľskej služby aj po 15.00 a počas víkendov,
- zabezpečiť vedenie agendy nevyhnutnej pri rozšírení rozsahu služieb,
- zaškoliť potrebný počet opatrovateľiek v prípade potreby.

Zodpovednosť: obec Hradičov

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: rozpočet obce Hradičov, dotácie z MPSVaR SR

Opatrenie 3.2.: Podporiť vznik nových sociálnych služieb a zariadení sociálnych služieb

Aktivity:

- podporovať vytvorenie denného centra v obci,
- rozšíriť kapacitu zariadenia opatrovateľskej služby,
- zriadiť odľahčovaciu službu,
- zriadiť prepravnú službu v obci.

Zodpovednosť: obec Hradičov, neverejní poskytovatelia, podnikatelia v sociálnej oblasti

Časový plán: 2023-2028

Rozpočet: rozpočet obce Hrabíčov, dotácie, granty

Opatrenie 3.3: Rozšíriť existujúcu ponuku klubovej, záujmovej a kultúrnej činnosti seniorov.

Aktivity:

- rozšíriť spektrum voľno časových a klubových aktivít pre seniorov,

Zodpovednosť: obec Hrabíčov

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: rozpočet obce Hrabíčov

Opatrenie 3.4: Realizovať efektívnu prevenciu v rodinách.

Aktivity:

- vytvárať programy zamerané na výchovu, osvetu, výchova k rodičovstvu, partnerské vzťahy,

- rozšíriť spektrum podporných aktivít pre rodiny, voľnočasových aktivít a klubovej činnosti,

- realizovať prázdninové aktivity – denné tábory počas prázdnin pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia,

- zlepšiť spoluprácu rodičov s učiteľmi, výchovnými poradcami na ZŠ a MŠ a s poskytovateľmi sociálnych služieb,

– realizácia preventívnych programov.

Zodpovednosť: Obec Hrabíčov, základná škola v Kľakovskom regióne.

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: dotácie, grantové zdroje

Špecifický cieľ 4: Zlepšenie dostupnosti samostatného bývania mladých rodín v obecných nájomných bytoch.

Opatrenie 4.1: Podporovať dostupnosť samostatného bývania pre mladé rodiny.

Aktivity:

- zabezpečiť dostupnosť obecných nájomných bytov,

- zabezpečiť výhodnejšie podmienky pre pridelovanie nájomných bytov mladým rodinám .

Zodpovednosť: obec Hrabíčov

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: v rámci rozpočtu obce Hrabíčov Štátny fond rozvoja bývania

Špecifický cieľ 5: Rozšíriť a skvalitniť terénne a ambulantné sociálne služby pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii.

Opatrenie 5.1: Zabezpečiť terénnu sociálnu prácu pre cieľovú skupinu

Aktivity:

- rozšíriť a zabezpečiť dostatočne odborné personálne kapacity pre terénnu sociálnu prácu,

- v prípade potreby zabezpečiť personálne kapacity, technické zabezpečenie poskytovanej asistenčnej a sprievodcovskej služby,

- denné poskytovanie asistenčnej a sprievodcovskej služby prostredníctvom terénnej sociálnej práce.

Zodpovednosť: obec Hrabíčov, terénni sociálni pracovníci, komunitné centrum (v prípade jeho zriadenia)

Časový plán: 2023 - 2028

Rozpočet: Štrukturálne fondy EÚ

IV. IMPLEMENTAČNÁ A MONITOROVACIA ČASŤ

9 RIADENIE A MONITOROVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU OBCE HRABIČOV NA ROKY 2023 – 2028

V predchádzajúcich kapitolách sme opisovali teoretické východiská, analyzovali územie a demografické údaje a definovali sme aktivity, ktoré je potrebné uskutočniť na naplnenie strategických cieľov. V zmysle stratégie uvedenej v kapitole 9 (tohto dokumentu) je pri napĺňaní strategických cieľov potrebná súčinnosť všetkých zainteresovaných subjektov, pričom vedúcou organizáciou bude obec Hradičov. Riadenie KPSS bude zabezpečovať obecný úrad a to členmi monitorovacieho výboru, ktorý bude zvolený a poverený úlohou monitorovania KPSS ešte v roku 2023.

Monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia KPSS bude zabezpečovať tzv. pracovná skupina, ktorá sa bude vždy zapájať aj do prípravy KPSS a pri nasledujúcich aktualizáciách tohto dokumentu.

Predsedom tejto pracovnej skupiny bude nato určený člen z obecného úradu, ktorého touto úlohou poverí obecné zastupiteľstvo. Jeho úlohou bude viesť rokovania riadiaceho orgánu a poskytovať informácie o jeho činnosti vedeniu obce a jeho orgánom a zároveň prezentovať v tomto orgáne predstavy obce v zmysle cieľov KPSS. Administratívnym pracovníkom riadiaceho orgánu bude odborný referent zodpovedný za sociálne veci a na túto funkciu bude v obci zodpovedať administratívna pracovníčka a starosta obce Hradičov. Ich úlohou bude pripravovať rokovania riadiaceho orgánu, spracovať jeho závery a viesť príslušnú dokumentáciu. Hlavnou kompetenciou pracovnej skupiny bude monitorovať, ako sa plnia úlohy KPSS. Pracovná skupina sa bude schádzať na spoločnom rokovaní najmenej dvakrát za rok, počas zasadnutí obecného zastupiteľstva. Výsledky svojho monitorovania, vyhodnotenia ako aj návrhy na opatrenia budú vždy zapísané do príslušnej zápisnice. Spolupráca subjektov v oblasti sociálnych služieb bude tvoriť súčasť Stratégie komunitného plánu a tieto subjekty budú zodpovedať za úspech a realizáciu celého KPSS, resp. ak subjekty nebudú spolupracovať, komunitný plán nebude mať kto uskutočniť. Ide o komunitný plán obce, teda všetkých jeho obyvateľov, organizácií a inštitúcií pôsobiacich na jeho území a nie o komunitný plán obecného úradu alebo jeho zamestnancov, ako sa to často mylne prezentuje.

9.1 Monitorovací plán

Monitorovací plán býva súčasťou všetkých významných rozvojových dokumentov, plánov, programov, projektov, strategických dokumentov a podobne. Jeho zmyslom je určiť – kto a ako bude plnenie komunitného plánu sledovať a hodnotiť. Kto a ako bude následne prijímať opatrenia na zabezpečenie jeho plnenia, kto a za čo bude zodpovedný. A tiež – kto a ako bude komunitný plán dopĺňať, aktualizovať prípadne kto ho môže meniť. Pracovná skupina bude vykonávať aj monitorovaciu činnosť. Monitoring je súčasťou riadenia, ide skôr o to, aby bol tento orgán dostatočne objektívny. Zárukou jeho

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV NA ROKY 2023–2028

objektívnosti je skutočnosť, že jeho členmi budú ľudia rôznych záujmov, ktorí sa budú navzájom kontrolovať. Okrem toho po ukončení každého kalendárneho roka – najbližšie v II.Q 2023 sa vykoná celkové zhodnotenie plnenia komunitného plánu, spracuje sa do správy a táto správa bude predložená do obecného zastupiteľstva. Uvedená správa bude okrem vyhodnotenia úloh obsahovať aj nové úlohy, ktoré sa doplnia do akčného plánu. V prípade potreby obecný úrad vypracuje v spolupráci s pracovnou skupinou nový akčný plán ako prílohu ku jestvujúcemu KPSS. Správu a nový akčný plán schváli obecné zastupiteľstvo.

9.2 Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb: Subjekt, ktorý vykoná kontrolu	Periodicita kontroly	Spôsob vykonania kontroly
široká verejnosť	v priebehu platnosti KPSS od r. 2023 – 2028	Zverejnenie KPSS na webovej stránke obce, vytvorenie možnosti kontroly plnenia cieľov a priorit širokou verejnosťou pripomienkovaní, mailom, osobne na OcÚ, alebo písomne poštou.
Komisia sociálnych vecí a rodiny	vždy k 31.12. kalendárneho roka v priebehu platnosti KPSS	Spracovanie informatívnej správy o plnení KPSS
Obecné zastupiteľstvo	vždy k 31.12. kalendárneho roka v priebehu platnosti KPSS	Na rokovaní zastupiteľstva bude predložená informatívna správa o plnení KPSS

9.3 ZHRNUTIE

Členom pracovnej skupiny, starostovi a OZ Obecného úradu v obci Hrabičov bol predložený hotový KPSS v rozsahu 79 strán. Verejnosť sa s ním mohla zoznámiť na internetovej webovej stránke obce. Svoje reakcie na predložený dokument mohli aj obyvatelia obce ústne vyjadriť a oznámiť na obecnom úrade. O začatí tejto diskusie a o spôsobe predkladania pripomienok bola verejnosť informovaná vyhláseniami na webovej stránke obce počas uvedeného obdobia. Zúčastnení zástupcovia obce apelovali na prítomných účastníkov diskusie, ktorí poskytovali rôzne námety na zlepšenie a rozšírenia sociálnych služieb, aby brali do úvahy, že výsledkom komunitného plánovania musí byť vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo chceme, a tým, čo máme k dispozícii resp. čo skutočne potrebujeme. Preto sme vyzvali diskutujúcich, aby si pri akomkoľvek návrhu na zlepšenie zistili, koľko ľudí ich námet skutočne potrebuje resp. koľko ľudí zrealizovaný námet bude naozaj a dlhodobo využívať.

ZÁVER

Budúcnosť a ďalšie etapy komunitného plánu a realizácia cieľov plne preukáza, či sa podarilo vytvoriť dokument, ktorý by v sebe zahŕňal odborné znalosti a aj názory a spätné väzby od užívateľov služieb a obyvateľov obce pri zohľadnení súčasného i budúceho sociálneho vývoja. KPSS je neustále živý proces zisťovania potrieb, musí pružne reagovať na meniaci sa dopyt v závislosti na potrebách. Našou snahou je, aby sa KPSS stal trvalou súčasťou plánovacej praxe a prispel k rozvoju a skvalitneniu života občanov obce.

KPSS obce Hradičov je výsledkom spolupráce obce, poskytovateľov sociálnych služieb a občanov, ktorí sú prijímateľmi sociálnych služieb.

Záverom chceme poďakovať za spoluprácu všetkým obyvateľom obce, zástupcom poskytovateľov sociálnych služieb, zástupcom prijímateľov sociálnych služieb a pracovníkom obecného úradu, ktorí sa podieľali na procese tvorby komunitného plánu.

KPSS bude uverejnený na internetovej stránke obce a bude záujemcom k nahliadnutiu na obecnom úrade. Dokument je spracovaný v jednotlivých kapitolách – východiskovej, strategickej a realizačnej, ktoré sú rozdelené do viacerých podkapitol. Súčasťou dokumentu je aj úvod, záver a prílohy. Východisková časť definuje podmienky pre spracovanie komunitného plánu, opisuje zásady pre jeho spracovanie, zákon o sociálnych službách, vymenúva sociálne služby a opisuje národné priority. V strategickej časti najskôr analyzujeme obyvateľstvo, územie a činnosť subjektov, ktoré pôsobia v sociálnych službách, alebo ktoré sú na sociálnych službách zainteresované a napokon definujeme silné, slabé stránky, príležitosti a problémy vo SWOT analýze. Ďalej problémy zoradíme a určujeme strategické ciele a úlohy. Napokon dokument obsahuje stratégiu na splnenie KPSS. V realizačnej časti uvádzame akčný plán, v ktorom konkretizujeme spôsob, ako sa splnia jednotlivé úlohy, definujeme realizačný tím a určujeme, ako sa bude KPSS monitorovať, dopĺňať a aktualizovať.

Predkladáme obyvateľom obce Hradičov programový dokument s názvom **„Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2023 – 2028.“**

Ide o verejný dokument, ktorý schválilo Obecné zastupiteľstvo v Hradičove

dňa.....2023 svojim uznesením číslo.....

Pečiatka:

podpis starostu obce Hradičov

ZOZNAM POUŽITÝCH DOKUMENTOV

1. BALOGOVÁ, B. 2005. *Seniori*. 1. vydanie. Prešov: Akcent Print, 2005. 157 s.
ISBN 80-969274-1-8
2. BRICHOTOVÁ, Lídia, REPKOVÁ, Kvetoslava: 2009. *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – vybrané aspekty*. Bratislava, 2009.
ISBN 978-80-8057-797-1
3. DRAGANOVÁ, H. 2006. *Sociálna starostlivosť*. Martin : Osveta, 2006. 195 s.
ISBN 978-80-8063-240.
4. KRUPA, S. 2000. *Kvalitné sociálne služby I*. Košice : VIENELA, 2000. 119 s.
ISBN 80-88922-17-8.
5. KRUPA, S. 2003. *Kvalitné sociálne služby II*. Košice : KARNAT, 2003. 136 s.
ISBN 80-968586-5-3.
6. MALÍKOVÁ, E. 2011. *Péče o seniory v pobytových zařízeních*. Praha: Grada
7. STRIEŽENEC, Š. 1999. *Úvod do sociálnej práce*. Trnava : AD, 1999. 215 s.
ISBN 80-967589-6-9
8. ŽIAKOVÁ, E. 2005. *Psychosociálne aspekty sociálnej práce*. 2. vydanie. Prešov:
Akcent Print, 2005. 232 s. ISBN 80-969274-2-6
9. *Zákon NR SR č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých predpisov*. [online]. 2023.
10. *Zákon NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov*. [online]. 2023.
11. *Zákon NR SR č. 551/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov*. [online]. 2023.

ZOZNAM SKRATIEK

KPSS-	Komunitný plán sociálnych služieb
EÚ-	Európska únia
SR-	Slovenská republika
MŠ-	Materská škola
ZDŠ-	Základná deväťročná škola
ONV-	Okresný národný výbor
ÚPSVaR-	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
DSS-	Domov sociálnych služieb
VZN-	Všeobecne záväzné nariadenie
KP-	Komunitný plán

Autorské práva:

Spríevodné tabuľky a grafy v texte pochádzajú z digitálnej databázy autora RNDr. Anna Štefanková a OcÚ Hradičov. Bez súhlasu spracovateľa RNDr. Anna Štefanková nemožno vykonať extrakciu a/alebo reutilizáciu podstatnej časti obsahu databázy dokumentu „Komunitný plán obce Hradičov na roky 2023 – 2028“ (t.j. napr. v časti čo aj len jedného diela), pokiaľ sa táto vykonáva s cieľom získať, hoci aj nepriamo v akýkoľvek majetkový prospech. Právo uverejnenia je výhradne určené za účelom verejného zverejnenia OcÚ Hradičov a použitie materiálu je možné len za účelom spracovania projektov a jednotlivých zámerov a za účelom ich pravidelného monitorovania.

„Komunitný plán obce Hradičov na roky 2023 – 2028“ dokument centra Kľakovského mikroregiónu s výhľadom na roky 2023 – 2028.

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB PRE OBEC HRABIČOV
NA ROKY 2023–2028**